

KONSERVAATTORI-

---

liiton lehti nro: 74 3 / 2003

Konservaattori-liiton lehti

nro 74 3 / 2003

Julkaisija:

Pohjoismainen konservaattoriliitto - Suomen osasto ry
Nordiska konservatorförbundet - Finska sektionen rf
Annankatu 16 B 50
00120 Helsinki

www.konservaattoriliitto.fi

Toimituskunta:

Henni Reijonen, vastaa va toimittaja
gsm: 040 5436527
henni.reijonen@helsinki.fi

Tuomo Raappana, vastaa va toimittaja
gsm: 050 328 0334
tuomoar@evtek.fi

Heidi Wirilander, toimittaja, taittaja, tekninen toteutus
Mäkelänkatu 8 A 12
00510 Helsinki
heidwirilander@hotmail.com

Päivi Kyllönen, toimittaja
paivi.kyllonen@sci.fi

Lehtien aikataulu

Numero	Aineistopäivä	Ilmestymispäivä	Päätoimittajat
~~74 3/2003~~	~~5.9.2003~~	~~30.9.2003~~	~~Henni Reijonen & Tuomo Raappana~~
75 4/2003	4.12.2003	31.12.2003	Henni Reijonen & Tuomo Raappana
76 1/2004			
77 2/2004			

Painovuosi 2003
~~ISSN 0780 0223~~

Ilmoitukset:
~~Valmiit monistuskelpoiset mustavalkoiset~~
ilmoitukset 1:1 koossa
tai sähköisesti toimitetut ilmoitukset, alv. 0 %

Levikki:
300 kpl
4 numeroa vuodessa,
monistekoko A5/pysty

2/1 sivu 120 euroa
1/1 sivu 60 euroa
1/2 sivu 30 euroa
takasivu 100 euroa

Painopaikka:
Kopio-Niini
Lönrotinkatu 32 D
00180 Helsinki

Liitesivut sopimuksen mukaan

Mainostilamyynti:
Heidi Wirilander, gsm: 040 533 4915

Sisältö

Pääkirjoitus	4
• Henni Reijonen	
Puheenjohtajan palsta	5
• Jari Heinonen	
Artikkelit	6
• Henni Reijonen: PKL - Suomen osasto ry 40 vuotta	6
• Aki Arponen: Suomen kansallismuseon soitin, <i>Cembal d'amour</i>	9
• Minna Mäki & Tuomo Raappana: Konservattoriliitto — mitä uusi jäsen haluaa tietää?	12
• Henni Reijonen & Johanna Rautio : Idän ja lännen kuvia Valamossa	18
• Heidi Wirilander: Pesuainetestauksia EVTEK Muotoiluinstituutissa	22
E.C.C.O. Professional guidelines I - III	27
Opinnäytteet	34
• Anri Heinonen: Kirjottujen silkkilippujen konservointimenetelmien kehittäminen	
PKL - Suomen osasto ry:n hallitukselta	36
• Syyskokouskutsu	36
• Syksyn koulutuspäivän ohjelma	37
Muuta	39
• Heidi Wirilander: Niskakipu ei tavallisesti parane lepäämällä	
Tapahtumakalenteri 2003 - 2005	40
• Päivi Kyllönen	
Tiedote	46
• Museovirasto tiedottaa	

Kannen kuva: Elzbieta Djupsjöbacka, PKL:n 40-vuotisjuhlat Klippanilla; etualalla konservattori Marja Alamännistö.

Pääkirjoitus

PKL:n Suomen osaston julkaisutoimintaa on tuskin koskaan voinut parhaalla tahdollakaan luonnehtia loistokkaaksi, eikä se sitä tule olemaan uuden, tässä numerossa esittäytyvän toimituskunnan kaudellakaan. Tarkoituksena on tehdä sellaista lehteä, jonka kaikkien konservaattoreiden hyvin tuntemat resurssit – rahoitus ja käytettävissä oleva aika – sallivat.

Toimituskunta koostuu nyt yksinomaan konservointikoulun (sallikoon EVTEK tämän yksinkertaistuksen) opiskelijoista, ja niinpä on luonnollista, että opiskelijanäkökulma tulee painottumaan. Jatkossa pyrkimyksenä on esitellä ainakin työharjoittelutoimintaa, ja ensi keväänä yli viidenkymmenen konservointiopilaan ajatukset liikkunevat kiinteästi opinnäytetöiden ja valmistumisen parissa.

Näkökulmamme on siis korostuneesti paitsi opiskelijakeskeinen, myös ainakin alkajaisiksi PKL:n suhteen varsin vihreä. Niinpä tähän numeroon on koottu tietopaketti liiton toiminnasta uusille ja kertaukseksi myös vanhemmille jäsenille – itse olen muuten ollut jäsenenä kuusi kuukautta. Liitto saavutti puolestaan jo keski-
-iän: PKL:n Suomen osaston 40-vuotispäivää vietettiin elokuussa. Valamossa on taas juhlistettu kansainvälisen diARTgnosis-projektin ja siihen liittyvän näyttelyn avajaisia. Muut artikkelit esittelevät klassisen konservointitapauksen Kansallismuseosta ja pesuainetutkimusta EVTEK:stä. Tarkkasilmäinen lukija varmasti huomaa, että suuri osa artikkeleista on toimitustiimin itsensä laatimia. Tämä ei suinkaan tarkoita, etteikö ulkopuolisia juttuja huolitaisi ilolla mukaan. Paremman puutteessa yritämme kuitenkin ennen kaikkea osoittaa aktiivisuuttamme – mitäpä muutakaan tässä voisi näin uuden toimitus- ja lukukauden alkajaisiksi.

Henni Reijonen, vastaava toimittaja

PKL - Suomen osasto ry:n hallituksen puheenjohtajalta

Kesä on kulumassa loppuun ja lomat alkaa olla vietetty. On aika taas ryhdistäytyä ja korjata satoa talteen. On myös ajankohtaista miettiä yhdistyksen asioita ja jatkaa vielä kesätauon jälkeen kesken olevia töitä.

Kaunis kiitos kaikille vielä kivoista nelikymppisjuhlistamme! Oli hauska tavata vanhoja ja uusia tuttuja. Monen nimen tiesin tai olin kuullut, mutta tilaisuudessa kohdatessamme tiedossani olleet nimet saivat nyt myös kasvot! Juhlajärjestelyt toimivat hienosti ja puitteet olivat upeat. Tilaisuudessa viriteltiin jo suunnitelmia seuraavia juhlia varten. Joten niitä jäämme odottelemaan. Olen kuullut, että ” Opetusministeriön ” tervehdyskin oli paikallaan, josta kiitos kuulu näyttelijä Matti Laustelalle ja puheen kirjoittajalle nimimerkille ”. Asioita läheltä seurannut ”. Kumarran ja pokkaan myös juhlatoimikunnan suuntaan ja opettelen uusia reseptejä, joiden perusraaka-aineena on HK:n sininen.

Toinen ilon ja tyytyväisyyden aihe on tämä kädessäsi oleva lehden numero. Se on ensimmäinen uuden toimituskunnan aikaansaannos. Löysimme lopultakin uuden toimituskunnan aktiivisesta nuoremmasta jäsenpolvesta. Toivotankin lehtemme uudelle toimituskunnalle intoa ja puhtia lehden toimittamiseen ja tervetuloa mukaan toimintaan!

Nyt on aika valmistautua myös syyskokoukseen, joka pidetään toimintasuunnitelman mukaisesti lokakuun 17. päivä Turussa. Kokouksessa on tarkoitus käsitellä sääntömääräiset asiat ja lisäksi päättää yhdistyksen uusista säännöistä, jotka julkaistiin jo edellisessä numerossa ja ovat siellä luettavissa. Koulutuspäivän ohjelmasta lisää toisaalla tässä lehdessä.

Hyviä loppukesän tuulahduksia kaikille jäsenillemme, nähdään Turussa!

Terveisin: Jari Heinonen

Nelikymppistä juhlittiin

Pohjoismaisen konservaattoriiton Suomen osaston perustamisesta oli elokuussa kulunut neljäkymmentä vuotta. Merkkipäivää juhlittiin lauantaina 16.8. uudistuneessa Sinebrychoffin taide museossa ja ravintola Klippanilla. Jatkot pidettiin Yliopistonkadun Copacabanassa.

Maljoja ja maljapuheita

Juhlinta aloitettiin Sinebrychoffin taidemuseon alakerrassa PKL:n Suomen osaston puheenjohtajan Jari Heinosen ja kuohuviinin johdolla. Puheessaan Heinonen muistutti yhdistyksen muodostuvan jäsenten aktiivisuuden kautta, mutta yhteisten päämäärien olevan silti henkilöitä tärkeämpiä. Keskeisimmiksi painopistealueiksi puheenjohtaja listasi koulutus- ja kongressitoiminnan sekä professio-ajatuksen eteenpäinviemisen.

Aktiivisuuden puutteesta jäsenistöä ei ainakaan 40-vuotisjuhlan yhteydessä voinut syyttää, sillä n. 250:stä kutsutusta mukaan oli ilmoittautunut kolmannes. Yhdeksänjäsenisenä vuonna 1963 aloittanut liitto onkin paisunut alkuajoistaan melkoisesti. Juhlissa historia ja muistelot eivät kuitenkaan nousseet keskeiseen osaan – menneistä muistutti ainoastaan juhlahuoneessa pyörinyt diasarja, joka esitteli konservointikoulutusta ja järjestötoimintaa vuosien varrelta.

Ansioituneiden jäsentensä palkitsemisessa liitto oli omaksunut erittäin tiukan linjan, sillä kunniakirjan saaja(t) oli rajattu yhteen: Anna-Maija Rinne sai tunnustuksen laaja-alaisesta ja pitkään jatkuneesta toiminnastaan konservoinnin kehittämiseksi; ansiolista ulottui käytännön konservointikokemuksesta niin tutkimus-, koulutus-, luennointi- kuin järjestötyöhönkin.

Huumoria aloitustapahtumaan toi ”opetusministeriön edustaja dosentti Olli Mäkinen” alias näyttelijä Matti Laustela, joka huvitti yleisöä esittämällä ”valtiovallan tervehdyksen museopoliittisen ohjelman puitteissa”. Puheen kirjoittaja pidettiin visusti salassa, mutta juh latoimikunta Kirsti Harvan johdolla hykerteli selvästi tyytyväisyydestä. Laustelan vuolaan sarkasmin joukosta oli kuitenkin ehkä noukittavissa totuus konservoinnin ja julkisen rahoituksen suhteesta. Museoalan ammattiliiton edustajan Kaj Nylundin tervehdys jäi olosuhteiden pakosta hieman dosenttismiehen varjoon.

Uudistunut Sinebrychoff

Sinebrychoffin taidemuseon puolesta vieraat toivotti tervetulleeksi vastaava konservaattori Maija Santala. Viime helmikuussa kahden vuoden peruskorjauksen jälkeen avautunut museo oli saanut uuden ilmeen 1910-luvun kuvamateriaaliin pohjautuneen entistämisen- ja konservointityön tuloksena. Mikäpä olisikaan ollut luontevampi kokoontumispaikka PKL:n jäsenille kuin interiöörimuseo, jonka aikaansaamiseksi lähestulkoon kaikkien konservointialojen asiantuntemusta oli tarvittu.

Puheiden jälkeen juhlijoilla oli mahdollisuus tutustua museon uudistuneisiin tiloihin ja esittää kysymyksiä konservointityöhön osallistuneille. Sinebryhoffin vakinaisen väen Santalan ja Ari Tanhuanpään lisäksi työssä olivat olleet mukana Jan Förster, Kaisa Lindewall, Lasse Mattila, Päivi Ukkonen, Seppo Laakkonen, Riitta Vuori ja Berndt Pappé. Viimeksimainitun konservoimat miniatyyrit oli asetettu esille kabinettikäytävään, joka oli selvästi yksi konservaattoreiden suosikkikohteista.

”Nainen parhaassa iässä”

Alkuillasta juhlaväki siirtyi ravintola Klippanille. Luodolla kilistettiin vielä kertaalleen maljoja liiton ja juhlatunnelman nostattamiseksi.

Juhlaillallisen pääosassa olivat luonnollisesti ruoka ja seurustelu. Yrttimarinoidusta juottovasikanfileestä siirryttiin pääruokana olleeseen hiillostettuun siikaan, joka tarjoiltiin maa-artisokkapyreen ja sitruuna-voikastikkeen kera. Jälkiruoaksi nautittiin mustikkapiirakkaa kardemummasorbetilla. Ruoka oli siis hyvää ja useimmille sitä lienee ollut riittävästi, vaikka puheenjohtaja kantoikin huolta annosten pienuudesta.

Illan edetessä oli aikaa myös huomioille ja syvällisemmille pohdinnoille. Eräs miespuolinen juhlija kiteytti tunnelmansa osuvasti kommentoidessaan Heinosen aikaisemmin esittämää väitettä siitä, että liitto on jäsentensä summa: ”tuolla perusteella PKL on sitten ilmeisesti nainen parhaassa iässä”. Liiton naisvaltaisuus onkin tosiasia, jota tuskin millään tilastoinnilla tai empiirisellä havainnoinnilla pystyy kieltämään.

Klippanin lautalla Eero Ehanti (vas.), Sari Selkee, Saara Eloniemi, Piia Toikka, Elzbieta Djupsjöbacka ja Anna Rivolta-Saariniemi.

Päivällisen oheisohjelmaan kuului ”näpertäjäarpojen” voitonjako. Arvonnasta vastasivat juhlien onnettarena toiminut Kirsi Hiltunen sekä liiton sihteeri Olli Koskelo. Palkinnot – kirjallisuus sekä mystiset kirjekuoret – päättyivät epäilyttävästi lähes kaikki samaan, lähinnä paperikonservointiopiskelijoiden kansoittamaan pöytään. Arpojen tuotto meni stipendirahaston kartuttamiseen.

Tilaisuuden yhteisen ohjelman päättäjaisiksi estradille astui vielä osa liiton entisistä puheenjohtajista, ja Tuulikki Kilpisen johdolla vieraita kannustettiin juhlatunnelman kohottamiseen entisestään. Muista aikaisemmista puheenjohtajista juhlaan osallistuivat ainakin Kaj Nylund, Lena Wickström ja Anne Vesanto.

Illan ”viralliseksi” jatkopaikaksi oli valittu Kaisaniemen ikiteinidisco Copacabana, jossa esiintyi samana iltana *Eternal Erection* -yhtye. Valintaa kritisoitiin paitsi keskustelulle vähemmän otollisen ympäristön myös pääsylippujen korkean hinnan vuoksi. Eniten paikka tuntui olevan keski-ikää lähestyvien miesten – eli siis liiton vähemmistön – mieleen.

Teksti: Henni Reijonen

Kuvat: Ezbieta Djupsjöbacka / Nina Kuusela

Juhliä konservattoreita Klippanin ravintolasaarella.

Suomen kansallismuseon soitin KM 44017, *Cembal d'amour*

Soittimen KM 44017 tutkimus tuli ajankohtaiseksi vuoden 2001 lopulla, jolloin Suomen kansallismuseossa aloitettiin länsimaisten taidemusiikkisoittimien inventaario. Allekirjoittanut vastasi inventointityöstä yhdessä Sibelius-Akatemian korkeakouluharjoittelija Ville Sirviön kanssa. Soitin oli tuolloin Kansallismuseon perusnäyttelyssä kuvan esittämässä ns. katkaistussa muodossaan.

Soittimen muoto ja nimitykset, jota siitä käytettiin (klavikordi tai spinetti) eivät vastanneet toisiaan.

Vanhoista luettelotiedoista paljastui, että soittimeen kuului myös irtonainen osa, joka oli peittänyt osan koneistoa. Saatuaamme sen keskusvarastostamme

emme ensin ymmärtäneet, kuinka kannen osan tulisi suhtautua laatikkoon ja jo olemassa olevaan kanteen. Kirjallisuudesta löysimme pari piirrosta soittimesta nimeltä *cembal d'amour*, minkä jälkeen kokeilimme laittaa kannen osat piirustusten osoittamalla

tavalla peräkkäin. Näin saatu kannen muoto vastasi kuvauksia *cembal d'amourista*, soittimesta, jollaista ei pitänyt olla säilynyt yhtään kappaletta maailmassa. Tämän jälkeen seurasi tutkimus, konservointi ja tukirakenteiden valmistus, joka päättyi vuoden 2002 syksyllä. Tulokset olivat niin hyviä, että soittimesta päätettiin järjestää pienoisnäyttely. Se avattiin lehdistötilaisuudella 12.12.2002 ja jatkui maaliskuun alkuun 2003.

Kansallismuseon kokoelmiin kuuluva soitin KM 44017 on siis alun perin ollut *cembal d'amour*, mutta se on sittemmin lyhennetty vastaamaan kooltaan suurehkoa klavikordia. Nykyasussaan soittimessa on klavikordin soittokoneistosta poikkeava, englantilaista 1820-luvun vasaraklaveerityyppiä vastaava koneisto. Samoin soittimen puinen irtojalusta on alkuperäistä *cembal d'amouria* nuorempi. Viimeiset muutostyöt soittimeen on tehty 1900-luvun alussa, jolloin Hellas-piano on "uusnut sisustan ja ulkoasun". Käsittely näkyy mm. joinakin moderneina koneiston osina.

Soittimen laatikko on rakennettu männystä ja kuusesta. Sisältä se on maalattu harmaansiniseksi, ja ulkopinnassa on vaalean kellertävää ootrausta. Kannen sisäpinnan peilisyvennyksissä sekä erikseen säilyneessä kannenosassa on yhteensä kolme taidokasta maisemamaalausta, ja niitä kehystävissä profiililistoissa sekä kannen reunoissa puolestaan kultausta. Signeeraamattomat maalaukset on tehty suoraan puulle tai ohuen pohjamaalin päälle.

Konservaattori

Soile Ollila puhdistaa soittimen kannen irtto-osan maalausta.

Todennäköisesti Hellas-piano spaklasi ja maalasi valkoiseksi soittimen jalustan, laatikon ja kannen maalauksia lukuun ottamatta sekä korjasi kultausta peittämällä sen pronssimaalilla. Taiteilija Oskari Niemi kuitenkin poisti lakkapintaisen valkoisen maalin välittömästi sen jälkeen, kun soitin oli lahjoitettu Kansallismuseolle vuonna 1944.

Säilyneiltä osiltaan soittimen ulkonäkö on nykyisin lähellä alkuperäistä. Myös sen ääniala, neljä oktaavia (C-d³), ja tallan sijainti vastaavat *cembal d'amour* -kuvauksia. - Jotta *cembal d'amourin* alkuperäisestä mallista ja mittasuhteista voisi saada selvän käsityksen, on soittimen laatikko täydennetty ja kannen irtto-osa asetettu paikalleen.

Konservaattori Raimo tukirakennetta soittimen kannen irtto-

täydennykselle.

Savinainen tekee osalle ja laatikon

Dendrokronologi Pentti Zetterberg laskee vuosilustoja kannen irt-osan päästä.

Ei ole varmaa milloin soitin on lyhennetty - todennäköisesti jo ennen kuin se tuotiin Suomeen vuonna 1814.

Nähtävästi taidokkaiden maalausten takia soittimen kansi on säilynyt lähes kokonaan: irrotetun osan reunoja on vain kavennettu sahaamalla, jolloin niistä on saatu symmetrisen levyiset. Kannen irtokappaletta lienee pidetty seinällä taulun tapaan, sillä kannen yläreunassa on kaksi ruuvia ikään kuin kannatinta varten.

Soittimen puuosista on tehty sarja dendrokronologisia ajoituksia. Dendrokronologi Pentti Zetterbergin mukaan soitin on rakennettu aikaisintaan vuosina 1734-1745 ja siihen tarvittut puut on todennäköisesti kaadettu Pohjois-Ruotsissa tai Keski-Ruotsin tunturialueella.

Cembal nimeään kantavassa

d'amour

pienoisnäyttelyssä Kansallismuseossa joulukuussa 2002

Aki Arponen, konservattori, Suomen kansallismuseo

Konservaattoriliitto – mitä uusi jäsen haluaa tietää?

Konservaattoriliitto tuo nimenä mieleen lähinnä ammattiliiton tai konservatiivipuolueen. Onko Konservaattoriliitto siis jäsentensä etua juntaava järjestö, vai mitä se oikein tekee?

Olemme EVTEK Muotoiluinstituutin neljännen vuoden konservaattoriopiskelijoita. Teimme listan asioista, joihin tietämätön, uusi jäsen haluaa vastauksen. Lähetimme listan muutamille KL:n jäsenille, ja saimme vastaukset kuudelta henkilöltä (Jari Heinonen, Kirsi Kekki, Riitta Koskivirta, Taina Meller, Solveig Mickels ja Olli Poijärvi). Heidän vastauksistaan kokosimme tiivistelmät KL:n uusien jäsenten viisastuttamiseksi.

1. Mikä tarkoitus Konservaattoriliitto ry:llä on? Onko liitto vain tiedonkulun väline? Eikö riittäisi, että tieto levitettäisiin www-sivustojen kautta; tarvitaanko lehteä, joka on hidas tiedonsiirtäjä?

KL:n tarkoitus on toimia konservointialojen ammattityöntekijöiden yhdyssiteenä, lisäksi yhdistyksen tavoitteena on kehittää konservointia tieteenä ja ammattialana sekä lisätä jäsentensä ammattipätevyyttä. Myös suomalaisen konservointialan edustaminen koti- ja ulkomailla kuuluu yhdistyksen tehtäviin. KL:n rooli konservoinnin tason vaalijana on tärkeä, koska ammattinimikettä ei ole suojattu. Vastauksissa muistutettiin myös, että yhdistyksen tarkoitus on se, mitä jäsenet haluavat.

Paperille painettu KL:n lehti koettiin tärkeäksi, samalla muistutettiin myös www-sivustojen näppäryydestä ja sähköpostin nopeudesta tiedottamisessa ja kyselyissä. Saavathan esim. mahdolliset asiakkaat internetin kautta tietoa konservoinnista. Konkreettista paperilehteä puoltaa sekin, että jäsenyyteen kuuluva ammatillinen julkaisu on eräs verovähennyskelpoisuuden kriteeri.

2. Konservaattoriliitto voisi tiedottaa ole massaolostaan opiskelijoille muulloin kuin heti opiskelujen alussa. Aloitimme opintomme EVTEK Muotoiluinstituutissa syksyllä 2000, ja heti tuolloin kävi Mari Kaukovalta kertomassa KL:n toiminnasta. Opintojen alussa oli monenmoista esittelytilaisuutta ja puhujaa, joten tämä KL-esittely hautautui opiskelujen käynnistysruuhkaan. Infotilaisuuden voisi järjestää myöhemmin, ehkäpä ensimmäisen vuoden keväällä tai toisen vuoden syksyllä, kun mielessä on muutakin kuin koulun aloittamiseen liittyviä käytännön kysymyksiä. Viimeisen vuoden aikana liitosta tiedottaminen olisi varmaan tuottavaa, kun opiskelijat ajattelevat jo koulun jälkeistä aikaa. Kommenteja?

Vastauksissa myönnettiin se, että KL:n infotilaisuus voisi olla myöhemmin kuin heti opintojen alussa. Yksi ehdotus oli noin 1,5 –2 kk opintojen alkamisesta. Opiskelijoille olisi hyödyllistä olla jäsen jo opiskeluaikana, jotta KL:n toiminnan kautta kontaktien solmiminen eli verkostoituminen mahdollistuisi. Opiskelijoille on mahdollista, liittoon kuulumattakin, valita yhdyshenkilö itsensä ja KL:n hallituksen välille sanansaattajaksi. Tämän sanansaattajan kautta voisi tilata KL:n uusintaesittelyä.

Muistutettiin myös, että KL:oon kuuluvat oppilaitosten opettajat ovat velvollisia kertomaan yhdistyksestä. Konservointietiikan opetuksessa KL:n tarkoitus ja olemassaolo olisi hyvä tuoda esiin.

Koulun jälkeistä aikaa kehoitettiin ajattelemaan jo paljon, paljon aikaisemmin kuin vasta viimeisenä opiskeluvuotena.

3. Konservattori-liitto voisi kertoa eri ammattiliitoista, joihin liiton jäsenet kuuluvat. Meillä neljännen vuoden opiskelijoilla ei ole tietoa liitoista, joihin meidän kannattaisi liittyä. Vinkkejä?

Ensin tulee työpaikka ja sen mukaan ammattiliitto. Akavan alainen MAL eli Museoalan ammattiliitto on useimmiten kyseessä, ovathan konservattorit perinteisesti museoiden palkkalistoilla. Yksi kyselyyn vastanneista konservattoreista harmitteli, ettei tiennyt sitä, että liittoon kuuluvan opiskelijan jo opiskeluaikana kertyneet työrupeamat lasketaan mukaan kokonaisuuteen, joka määrittelee ansiosidonnaisen työttömyyskorvauksen saannin mahdollisessa työttömyydessä. Ammattiliiton jäsenmaksuja maksetaan vain työssäoloajasta, joten opiskelijan taloutta jäsenyys ei ahdistaa. Kehotettiin pyytämään koululle esittelyjä eri ammattiliitoista, kaikki varmaan mielellään mainostavat toimintaansa.

4. Jäsenmaksut: opiskelija-alennus? Liittännäisjäsenmaksu, 42 euroa, on opiskelijalle suuri raha.

KL on pieni liitto, ja jäsenmaksu kattaa sen, minkä verran jäsenestä on kuluja. Yhdistyksen ei saa tehdä voittoa, vaan kaikki rahat on käytettävä toimintaan. Kulut muodostuvat lehdistä (KL:n lehti ja *Meddelelser om konservering*) postituksineen, koulutuspäivistä, hallituksen matkakuluista yms. Opetusministeriön ja eri kulttuurisäätiöiden avustukset ovat KL:lle tärkeitä, sillä pelkästään omat rahat eivät riittäisi näinkään laajaan toimintaan.

Jäsenmaksun voi sentään vähentää verotuksessa. Ja toisaalta, jos jäsenmaksuun tulisi opiskelija-alennus, olisi muiden jäsenmaksuja korotettava.

5. Jäsenistön työpaikat: yksityisyrittäjät, julkishallinnon palveluksessa olevat? Mitä virkoja on ja missä? Milloin virassa olevat ovat siirtymässä eläkkeelle?... Haluaisimme saada kokonaiskuvan olemassa olevista viroista ja mahdollisesti vapautuvista paikoista; voisiko tällaisen listan koota KL:n jäsenistä? (Esim. museo X: y taidekonservattoria, joista eläköitymässä v. 2005 z henkeä; arkisto Q: p paperikonservattoria, joista r virkaa lakkautetaan v. 2004...) KL:oon kuulumattomia konservattoreita ei ole varmaankaan suurta joukkoa, joten olisiko mahdotonta kerätä heistäkin vastaava lista?

Hyvä ehdotus, kunhan vain joku ottaisi työkseen... Liiton nimissä tehtävät listat ja tutkimukset tarvitsevat KL:n hallituksen hyväksynnän. Lisäksi pitäisi tutkia, sanooko tietosuojalaki mahdollisesti jotain tällaisten tietojen keräämisestä. Tilastokeskukselta saa ostaa tietoja kalliilla rahalla.

6. Mitkä ovat KL:n keinot painostaa valtiovaltaa (esim. tarjolla olevien työpaikkojen suhde opiskelupaikkoihin, vanhojen virkojen täyttäminen tai lakkauttaminen)?

KL:n keinot ovat melko olemattomat. Opetusministeriö päättää koulutuspaikoista; valtio, kunnat ja yritykset päättävät konservaattoreiden työllistymisestä. Työmarkkinapolitiikkaan vaikuttamiseen ei ole yksinkertaista keinoa; voi yrittää ”lobata” ministeriöitä, eri virkamiehiä, kansanedustajia...

7. Suositukset töiden hinnoittelusta: pitäisikö olla KL:n julkaisema hinnoittelulista?

Tällaiset listat ja suositukset ovat EU:n kilpailulainsäädännön mukaan laittomia. Elämme vapaan kilpailun maassa. Olemassa olevista hinnastoista voidaan julkaista tietoja tilaston muodossa, jos siihen on keksittävässä jokin erityinen näkökulma.

8. Materiaalin ja välineitten hankintapaikat? Olisiko KL:n mahdollista ylläpitää listaa materiaaleista, maahantuojusta, tukkukauppiasta, hinnastoista (tai hintatasosta suunnilleen) ym?

Tällaisten listojen kokoaminen ja ylläpitäminen on työlästä, mutta jos joku työn ottaa hoitaakseen, niin lämpimästi tervetuloa! Työssä olisi hyvä hallita myös lakiasioita: minkälaiset listat ovat sallittuja, mitkä listat loukkaisivat mitään säädöstä.

9. Onko KL:lla organisaationa yhteistyötä lähialojen ihmisten kanssa, vai toimiiko kukin konservaattori yksinäisenä ammattikuntansa lähettiläänä (esim. tekstiilikonservaattorit ja kangasalan tukkukauppiat, paperikonservaattorit ja kirjansitojat, huonekalukonservaattorit ja puusepät)? Eri ryhmien jäsenet tekisivät yhteisostoja, ja samalla viidakkorumpu levittäisi tietoa puolin ja toisin. Onko lähialojen ihmisten opastamista: neuvotaanko esim. taiteilijoita käyttämään säilymisen kannalta hyviä materiaaleja (koulutusta taideoppilaitoksissa)?

Järjestelmällistä yhteistyötä ei ole. KL tekee organisaationa juuri ja vain niin paljon kuin sen jäsenistöllä on energiaa, mahdollisuuksia ja haluja tehdä ilmaista työtä. Yhdellä kyselyyn vastanneella oli se myönteinen havainto materiaaliopista ja ennaltaehkäisevästä konservoinnista, että taidealan oppilaitokset, alan järjestöt ja enenevässä määrin myös yksittäiset taiteilijat ovat kiinnostuneita asiasta: luentopyynnöt ja materiaaleihin liittyvät tiedustelut ovat tavallisia yhteydenottoja.

10. Konservoinnin tieteellinen tausta: antaako KL vihjeitä tutkimusaiheista esim. yliopistojen kemian laitoksille?

Yhteistyötä ei varsinaisesti ole KL:n ja eri laitosten välillä. Tutkimusprojektit ovat enemminkin oppilaitosten välistä yhteistyötä. Usein asiat riippuvat yksilöllisistä kiinnostuksen kohteista. Eli jos joku konservaattori tarvitsee erityisosaamista ja/tai -laitteita esim. kemian alalta omaan konservointiprojektiinsa, hänen tulee saada joku kemian laitokselta (yleensä kemian opiskelija, joskus professori) kiinnostumaan asiasta.

Vielä parempi, jos toinen osapuoli voi myös hyötyä konservaattorin projektista.

11. Koulutuspolitiikka: pitääkö KL:n mielestä konservointi saada Suomessa yliopiston oppiaineeksi? Mikä olisi sopiva opiskelijamäärä? Mikä on KL:n kanta nykyisiin opiskelijamääriin (Vantaan ja Seinäjoen konservaattoriopiskelijat)?

”KL:n tavoitteena on ollut saada konservointi yliopistotasoiseksi, mutta tavoite ei ole toteutunut; Opetusministeriö ei kuunnellut KL:a. Tällä hetkellä KL ei organisaationa ole mahdollisuutta osallistua koulutuskysymyksiin aktiivisesti. Opetuslaitokset tekevät koulutus- ja opetussuunnitelmansa itsenäisesti, joskin opetustehtävissä toimivilla liiton jäsenillä on tilaisuus ja ammattietiikan velvoitekin puolustaa konservaattoreiden (ja siten myös Konservattoriliiton jäsenistön) etuja.”

”KL:n jäsenistö keskustelelee kiivaasti koulutuskysymyksistä. ”Konsulistan” keskusteluista voimme tehdä seuraavat päätelmät jäsenistön tämänhetkisistä kannoista:

- vastikään valmistuneet konservaattorit: opiskelijamäärät liian suuria
- opetustehtävissä toimivat konservaattorit: koulutus kannattaa aina, vaikka reserviinkin, kysymys pitää osoittaa työpaikoista vastaaville
- työelämässä olevat konservaattorit: konservointikoulutus keskitetysti vain konservointiin, ei hämää restauroida- tai entisöintilinjoja.”

”Konservaattoriliiton kantaa ollaan siis vasta muotoilemassa. Hallitusta on pyydetty valmistelemaan kannanottoa ja asiaa tutkimaan on perustettu työryhmä. Tutkimukseen tullee kuulumaan virallisempi kysely, joka mitä luultavimmin ulotetaan myös konservaattoreita laajemmalle piirille.”

12. KL:n rooli koulutuksen ohjaajana? Siirtykö tieto kentältä kouluun ja takaisin; vastaavatko opintosuunnitelmat toimivien konservaattoreiden mielestä käytännön työelämän tarpeita? Ehdotuksia tiedonkulusta?

Konservaattoriliitolla ei yhdistyksenä ole sananvaltaa koulutuksen suunnittelussa, eikä opetussuunnitelmien laatimisessa. Vantaan koulussa aiemmin toiminut konservoinnin koulutusalan neuvottelukuntakin, jossa myös PKL:lla aika ajoin oli edustajansa, lopetettiin koulutuksen siirryttyä AMK-tasolle. Sen sijaan yksittäiset konservaattorit, liiton jäsenet, usein osallistuvat opetus- ja koulutussuunnitelmankin tekemiseen.

Toisessa vastauksessa korostettiin, että opintosuunnitelmat ovat vain suunnitelmia; tärkeintä on se, mitä kouluissa opetetaan. Vastaajan mielestä Vantaan koulu on välillä täysin vieraantunut todellisuudesta: ”Opetetaan ulkomaisten vierailijoiden avulla pieniä spesifejä osa-alueita, mutta asioiden kokonaisvaltainen hallitseminen jää kyllä kunkin opiskelijan omille harteille.” Vastaaja kaipaakin takaisin neuvottelukuntia, joissa olisi PKL:n edustus.

13. Miten KL toimii puoskarikonservaattorien kanssa? Onko mustia listoja? Saako yksittäinen konservaattori toimia ammattikuntansa kunnian puolustajana, vai pitääkö odottaa, että KL käy koko organisaationsa voimalla häirikön kimppuun?

Ainoa ase tässä asiassa on tiedotus ja valistus, konservoinnin ammatin ja etiikan levittäminen esim. lehtien palstoilla ja yleisönosastoissa. Tätä voi jokainen yksittäinen konservaattori tehdä. Jos asia halutaan esittää yhdistyksen nimissä, tulee KL:n hallituksen käsitellä asia. Laki ei salli mustien listojen ylläpitoa, toisaalta Suomen kokoisessa pienessä maassa tieto kulkee nopeasti epävirallisia teitä.

Konservaattori-nimikkeen suojaamisen tarve korostuu näissä puoskarointitapauksissa. Nimikkeen suojaamista odotellessa KL:n jäseneksi pääsykriteerit takaavat, että KL:n jäsenkortti on selkeä ero oikeitten ja värien konservaattoreiden välillä.

14. Onko KL:n kautta olemassa konservaattoreiden yhteistyöprojekteja, esim. verotus- tai kirjanpito-neuvontaa? Yhteisiä töitä, välineitä, työtiloja?

KL:n kautta voi hyvinkin tehdä yhteistyöprojekteja. Projektin käynnistämiseksi tarvitaan ensin suunnitelma, joka esitetään KL:n hallitukselle hyväksyttäväksi. Projektin toteutuminen voi sitten alkaa, edellyttäen, että hankkeelle löytyy sitoutuneet vetäjät, sekä rahoitus. Eli tässäkin on kyse jäsenten omasta aktiivisuudesta.

15. KL:n jäsenmäärä; onko palkattua henkilöstöä?

Tämänhetkinen yhdistyksen jäsenmäärä on n. 250. Yhdistyksellä ei ole yhtään palkattua henkilöstöä, kaikki työ perustuu vapaaehtoisuuteen. Esim. ”Konsu-lehti” tuotetaan täysin palkatta, innokkaiden vapaaehtoisten toimesta. Yhdistys maksaa kirjanpidosta, hallituksen jäsenille maksetaan kokouksiin osallistumisesta matkakorvauksia. Itse kokouksissa liitto tarjoaa kahvia ja teetä yksinkertaisen sämpylän kera. Liiton ECCO-edustajan matka- ja majoituskustannukset maksetaan kuitteja vastaan. Liiton tehtäviä suoritetaan suurimmaksi osaksi omalla ajalla.

”Jos ‘palkaksi’ jotain työstä PKL:n hyväksi saa, on se kannustava palaute jäsenistöltä. Mutta täytyy sanoa, ettei sekään turhan ylitsevuotavaista ole”, kommentoi eräs vastaaja.

16. Mitä vihreä konservaattori tai konservaattoriopiskelija voi tehdä KL:ssa kollegoidensa hyväksi? Vai onko KL vanhojen partojen klaani, sisäänpäinlämpiävä klubi, jonne ei vähillä tiedoilla tai taidoilla uskalla tulla?

”Uudet jäsenet, olivatpa he varsinaisia tai liitännäisjäseniä, voivat tehdä ihan samaa kuin ”vanhat parratkin”, tekiessä vähät tiedot ja taidot kasvavat uusiin mittoihin. Kaikilla jäsenillä on samat oikeudet ja velvollisuudet alusta alkaen, ainoastaan hallituksen jäsenyys ja äänestystilaisuudet edellyttävät täysjäsenyyttä. Liiton jäsenistä vain noin 1,5% toimii aktiivisesti – uutta, aktiivista verta kaivataan jatkuvasti. Tarjolla on runsaasti erilaisia tehtäviä, esim. ”konsu-lehden” toimittaminen, ilmoitusten hankkiminen lehteen kustannusten peittämiseksi (vaikuttaisi myös jäsenmaksuihin!), juttujen kirjoittaminen ja/tai hankkiminen lehteen, hallituksen sihteerin

tehtävät, stipendiraaston kartuttaminen (perinteisesti kartutettu kirpputoritoiminnalla, viimeksi 1995 "vanhat parrat" luovuttivat tehtävän "untuvikoille" – ketään ei ole vielä kiinnostanut), yhdyshenkilöinä eri toimissa: ECCO-edustajana, Meddelelser-lehden yhdyshenkilönä, tai tehtävät eri toimikunnissa plus mitkä hankkeet jäsenistöä vain kiinnostavat.”

”PKL:n sääntömääräisessä syyskokouksessa käsitellään tulevan vuoden toimintasuunnitelmaa, jolloin yhdistyksen jäsenillä (myös uusilla ja opiskelijajäsenillä) on mainio tilaisuus, itse asiassa oikeus ja velvollisuus ottaa kantaa toiminnan suuntaan: ehdottaa muutoksia tai yhtyä hallituksen esitykseen.”

”Konservaattori-liiton toiminta perustuu liiton sääntöihin. Säännöt takaavat sen, että toiminta on loogista ja kaikille selkeää, siellä määritellään liiton jäsenten oikeudet ja toisaalta myös velvollisuudet. Säännöt koskevat kaikkia jäseniä, myös teitä uusia, joten kannattaa tutustua hyvin niihin, varsinkin nyt, kun sääntöjä ollaan uudistamassa. Kaikilla jäsenillä on oikeus, mutta myös velvollisuus ottaa kantaa sääntöjen uudistamiseen.”

17. Muuta kommentoitavaa?

”Vielä kerran: PKL on me kaikki, koko jäsenistö, ei ainoastaan hallitus ja toimihenkilöt!!!”

EVTEK Muotoiluinstituutin 4. vuoden konservaattoriopiskelijat
Minna Mäki & Tuomo Raappana

VK • PAINO OY

MUSEOKUVIEN ARKISTOINTIIN

- Suojakehykset eri kokoisille kuville
- Museokartonkia määrämittaan leikattuna tai arkkeina

TEHTAANTIE 3 (PL 37) 03100 NUMMELA
PUH. (09) 2242 760, FAX (09) 2242 7676

asiakaspalvelu@vk-paino.fi

Tapettitehdas
PIHLGREN JA RITOLA OY
PL 43, Satamatie 8, 37801 TOIJALA
(03) 542 1090

Tapettitalo

Fleminginkatu 4, 00530 Helsinki
(09) 767 658

Antiikki-, entisöinti- ja tyyli- ja tapetteja sekä vanhoja suomalaisia perinneaiheita eri vuosisadoilta. pr-tapetit on painettu alkuperäisellä, 160 vuotta vanhalla liimapainomenetelmällä. Värit on sekoitettu liituun, sideaineena perunajauholiima. pr-tapetit hengittävät.

www.tapettitalo.fi
palvelu@tapettitalo.fi

Idän ja lännen kuvia Valamossa

Valamon konservointilaitos on yksi neljästä osanottajasta kansainvälisessä *diARTgnosis – Study of European Religious Painting* -projektissa, joka on organisoitu Euroopan yhteisön tukeman *Culture 2000* -ohjelman puitteissa. Muut yhteistyökumppanit ovat Kreikasta, Italiasta ja Espanjasta. Suomen osuuden näyttelyn ja siihen liittyvän katalogin julkistamista juhlittiin tiistaina 19.8. Valamon kulttuurikeskuksessa pidetyn seminaarin merkeissä.

Valamolaisia tutkimusta

Valamon konservointilaitoksella on tartuttu jossain mielessä jopa arkaluontoiseen aiheeseen. Näyttelyn ja sitä tukevan julkaisun teemaksi on nimittäin valittu länsimaisen kuvaperinteen vaikutus luostarin omaan, jo käsitteeksi muodostuneeseen 'valamolaiseen' ikonimaalaustaiteeseen. Näin ollen aihe rajautuu nk. myöhäisiin ikoneihin, joista tarkastellaan varsinkin 1800-lukua. Koko projektin rajauksen mukaisesti näyttely keskittyy *Syntymän, Ristiinnaulitsemisen* ja *Ylösnousemuksen* kuviin. Muiden osanottajamaat ovat edustettuina julisteiden välityksellä, sillä laajamittaista lainaustoimintaa ei katsottu taideteosten kannalta suotavaksi. Suomen osuuden avajaisiin saapui kunniavierana Bysanttilais-kristillisen taiteen museon johtaja, arkeologi Dimitrios Konstandios puolisoineen Ateenasta; Valamon puolelta projektin yhteyshenkilönä toimi konservaattori Nina Jolkkonen.

Näyttelyn puitteissa luostari pystyi ammentamaan pitkälti omista voimavaroistaan, sillä kaikki tarkasteltavat teokset ovat Valamon omaisuutta ja näyttelyn valmistelu oli työllistänyt koko konservointilaitoksen väkeä. Munkki Arkkimandriitta Arseni on puolestaan perehtynyt vanhan Valamon ikoneihin ja niiden maalaustyyliin. Tämän ohella hänen tutkimuksensa antaa tietoa luostarin ikonimaalauksoulun kehityksestä sekä siinä vaikuttaneista maalareista.

1800-luvun alusta tunnetaan avajaisissa esitelmöineen isä Arsenin mukaan jo useita Valamossa työskennelleitä ikonimaalareita. Luostarin vaurastuessa rakennettiin uusia pyhäkköjä ja ikonimaalareille oli kysyntää. Heitä palkattiin erityisesti venäläisistä Mstjoran ja Palehin kylistä. Näiden maalauksistaan tunnettujen alueiden tyyliin oli ominaista yhdistää keskiajalta peritty esitystapa länsimaisiin vaikutteisiin: Ikoneissa on havaittavissa henkilöhahmoissa perinteinen käänteinen perspektiivi, kun taas taustassa käytetään keskeisperspektiiviä. Lisäksi taustojen aiheina suosittiin länsimaisesta grafiikasta lainattuja interiöörejä ja keskieuropalaisia maisemia.

Valamolla oli lämpimät suhteet Pietarin taideakatemiaan, ja tämä yhteys on vaikuttanut myös ikonimaalauksien muodostumiseen. Luostarin maalauksoulussa opetus oli akateemisella tasolla, sillä siitä vastasivat Pietarin taideakatemiaan opettajat ja entiset oppilaat. Isä Arsenin mukaan koulu oli erittäin korkeatasoinen. Länsimaisen taiteen vaikutteet tulivat valamolaiseen ikonimaalaukseen voimakkaina: puupohjista siirryttiin maalaamaan kankaalle ja tempera vaihtui öljymaaleihin. 1800-luvun loppupuolella luostarin pääkirkossa yhdistyivät kaikki vuosisadalla käytetyt maalaustaditiot perinteisestä bysanttilaisesta aina akateemiseen tyyliin.

”Valamon taidehistorioitsijat”

Luostarin ulkopuolelta projektiin olivat osallistuneen taidehistorian lehtori Kari Kotkavaara Åbo Academista sekä taidehistorian professori Heikki Hanka Jyväskylän yliopistosta. Nämä kaksi saivat avajaisten kuluessa johtavalta konservاتورilta Helena Nikkaselta ylennyksen ”Valamon virallisiksi taidehistorioitsijoiksi” jo pitkään jatkuneen yhteistyön armoittamina.

Lehtori Kotkavaara puhui taidehistorian kaanoneista ikoniperinteen määrittäjänä. Ikonitaide ’löydettiin’ eli toisin sanoen tunnustettiin vasta modernien taidevirtausten yhteydessä 1900-luvun vaihteessa, ja esimerkiksi mestariteokseksi ylennetty Andrei Rublevin *Pyhä Kolminaisuus* tuli yleiseen tietoisuuteen vasta 30-luvulla. Kotkavaaran mukaan kaanoneiden avautumisessa ns. primitiivisille taidesuuntauksille on tyypillistä se, että ainoastaan ’puhtaimmat’ tyyppiesimerkit hyväksytään. Ikonitaiteessa puhtauden määrittäjäksi tuli itäisten piirteiden, kuten käännetyin perspektiivin ja kaksiulotteisen kuvaustavan ehdoton vaaliminen.

Kotkavaara havainnollisti idän omaleimaisuuden arvostamisen ulkokohtaisuutta Leo Tolstoin tuotannon kautta. Kirjailijahan teoretisoi laajasta taiteesta nimenomaan venäläisen kansanluonteen heijastajana. Kuvat joihin Tolstoi viittasi eivät kuitenkaan ole ”Idän mestariteoksia” – Rublevia hän ei tuntenut länsimaisia aikalaisiaan enempää – vaan länsimaisen barokkitaiteen tunnustetuimpia maalauksia. Idän ja lännen yhtenäisyys kuvataiteessa havainnollistui professori Hangan tutkimuksessa, joka osoittaa aiheiden siirtyneen kankaalle sellaisenaan grafiikanlehtien välityksellä niin roomalais- kuin kreikkalaiskatolisen kirkon alueella.

Ikonitaiteessa kaanonien purkamiseen liittyy kuitenkin enemmän arvolatauksia, sillä ’hyvän’ ja ’huonon’ taiteen jaottelun lisäksi liikutaan pyhän ja epäpyhän alueella. Professori Hanka pohtikin, ettei modernin museoajattelun mukaan rakennettu näyttely välttämättä pysty vastaamaan viimeksi mainittuun näkökohtaan, sillä ikonien käyttö rajautuu väistämättä ulkopuolelle.

Näyttelyn koordinaattori Nina Jolkkonen (vas.) sekä asiantuntijavieraat taidehistorioitsija Katariina Roivas, professori Heikki Hanka sekä lehtori Kari Kotkavaara Valamon konservointilaitoksen tiloissa.

Pigmenttianalyysijä ja tutkimusvalokuvausta

Konservointilaitoksen roolin mukaisesti taiteen tekniselle tutkimukselle oli varattu keskeinen sija.

Erikoistutkija Seppo Hornytzkyj ja konservaattori Maija Santala Valtion taidemuseosta ovat toimineet tutkijoina Valamon konservointilaitoksen ja VT:n yhteistyöprojektissa, jossa pyritään selvittämään Valamon luostarin ikonimaalausateljeessa käytössä olleita pigmenttejä. Tutkimus pohjautuu referenssinäytteisiin, joista tiedetään alkuaainekoostumuksen lisäksi tarkka käyttöajankohta. Valamon luostarin kokoelma soveltuu tutkimustarkoitukseen hyvin, sillä siihen lukeutuu muutamia harvinaisia ikoneja, joihin on merkitty niiden maalausajankohta. Pigmenttitutkimusten avulla ajoituksia voidaan laajentaa tämän vertailumateriaalin ulkopuolelle. Tutkimuksissa on lisäksi löydetty harvinaisia tai tietynä ajankohtana harvoin käytettyjä pigmenttejä. Yhteistyöprojekti on vielä kesken, ja valmistuessaan siitä toivotaan olevan hyötyä myös Sinebrychoffin taidemuseon kokoelmiin kuuluvien ikonien tutkimuksessa

Laitoksen oma tutkimusvalokuvaaja Petter Martiskainen esitteli puolestaan 1800-luvulla maalattua *Ristiinnaulittu*-ikonia, josta on röntgentutkimuksen avulla löydetty näkyvän värikerroksen alta 1700-luvun maalaus samasta aiheesta. Päällemaalaus heijastaa aikalaisten arvolutauksia — alkuperäisen maalauksen itäiset piirteet on koettu vanhanaikaisiksi. Tässä tapauksessa ikoni haluttiin palauttaa alkuperäiseen asuunsa, mutta myös päällemaalaus pinta säilytettiin erillisenä.

Teksti: Henni Reijonen & Johanna Rautio
Kuvat: Petter Martiskainen

OY WERNER AB

on pohjoismaiden suurin ja monipuolisin
kehystarvikevalmistaja. Vientiä useisiin eri maihin.
Euroopassa meillä on 14 tukkuvarastoa.

WERNER FRAMEFACTORY

valmistaa yli tuhat erilaista
laadukasta kehyslistamallia.

WERNER PAPER CONVERTING DIVISION

valmistaa happovapaita arkistoluokiteltuja
passepartout- ja taustapahveja.

WERNER CHEMICAL DIVISION

valmistaa liimoja, värejä ja lasinpuhdistusnestettä ym.

WERNER MACHINERY DIVISION

suunnittelee, valmistaa, markkinoi,
sekä huoltaa kehysalan koneita.

OY WERNER AB

TEOLLISUUSALUE, 10600 TAMMISAARI
PUHEL. 019-241 1824, FAX 019-246 1824

Pesuainetestauksia EVTEK Muotoiluinstituutissa

EVTEK Muotoiluinstituutin konservointiosastolla pidettiin syksyllä 2002 kurssi, jossa keskityttiin konservoinnissa yleisimmin käytettyjen pesuaineiden ja tensidien puhdistusominaisuuksien testaamiseen. Kurssin aikana testattiin myös kahden pesuaineen kohdalla SCMC:n (natriumkarboksyyylimetyyliselluloosan) vaikutusta pesuprosessiin. SCMC:tä on perinteisesti käytetty tekstiilikonservoinnissa niin sanottuna liankantajana, joka estää lian uudelleen kiinnittymistä tekstiiliin pesuprosessin aikana. Opettajina kurssilla toimivat EVTEK Muotoiluinstituutin kemisti Ulla Knuutinen ja tanskalainen tekstiilikonservaattori Tina Kramer, joka on Tanskan Kuninkaallisessa Taideakatemiassa suorittamaansa maisterintutkintoon liittyvänä päättötöyönään tutkinut ja testannut konservoinnissa käytettäviä pesuaineita.

Muotoiluinstituutissa testattuja pesuaineita olivat Mini Risk -käsitiskiaine ja Synperonic 13/8. Testauksessa käytettiin valkaistua puuvillakangasta ja luonnonvalkoista villakangasta. Pestävänä likana oli punaviini. Punaviinilika valmistettiin liottamalla villa ja puuvillakangaita 1:1 punaviini-vesi -liuoksessa noin 30 minuuttia. Puolet sekä villa että puuvillanäytteistä vanhennettiin pitämällä niitä lämpökaapissa 60°C noin viikon ajan. Näytteet leikattiin noin 4 cm x 6 cm kokoisiksi tilkuiksi, jotka sitten ommeltiin yhteen polyesterilangalla. Yhteen ommeltiin aina neljä tilkkua, jotka olivat: 1. vanhentamaton puuvilla, 2. vanhentamaton villa, 3. vanhennettu puuvilla ja 4. vanhennettu villa.

Testin kulku ja menetelmät

Ennen kuin pesuaineliuokset pystyttiin valmistamaan, kaikille testatuille pesuaineille määritettiin cmc (kriittinen misellin muodostuspiste) ”counting drops” -menetelmällä. Pesuaineiden pesutehon on todettu olevan korkeimmalla tasolla, kun liuoksen konsentraatio on cmc-pisteessä. Testauksissa käyttämämme pesuaineliuosten konsentraatio oli pääasiallisesti cmc-pisteen mukainen.

Olosuhteet olivat kaikissa pesuissa samat. Pesu tapahtui altaassa. Pesuliuosten lämpötila oli 20-25°C. Kaikkien pesuvesien pH oli noin 7. Pesun kesto oli 8 minuuttia (2 minuuttia liotus, 2 minuuttia sienellä painelu, 2 minuuttia liotus ja 2 minuuttia sienellä painelu) ja näytteitä huuhdeltiin kahdessa vedessä yhteensä 10 minuutin ajan (2 x 5 minuuttia sienellä painellen).

Mini Risk –käsitiskiaine

- 1a) 3g/l pesuainetta, 0.5g/l SCMC, pesu kerran
- 2a) 5 x 3g/l pesuainetta, 0.5g SCMC, pesu kerran
- 3a) 3g/l pesuainetta, pesu kerran
- 4a) 5 x 3g/l pesuainetta, pesu kerran
- 5a) 3g/l pesuainetta, 0.5g/l SCMC, pesu kahdesti
- 6a) 5 x 3g/l pesuainetta, 0.5g SCMC, pesu kahdesti
- 7a) 3g/l pesuainetta, pesu kahdesti
- 8a) 5 x 3g/l pesuainetta, pesu kahdesti

Synperonic 13/8

- 1b) 0,7g/l pesuainetta, 0.5g/l SCMC, pesu kerran
- 2b) 5 x 0,7g/l pesuainetta, 0.5g SCMC, pesu kerran
- 3b) 0,7g/l pesuainetta, pesu kerran
- 4b) 5 x 0,7g/l pesuainetta, pesu kerran
- 5b) 3g/l pesuainetta, 0.5g/l SCMC, pesu kahdesti
- 6b) 5 x 0,7g/l pesuainetta, 0.5g SCMC, pesu kahdesti
- 7b) 0,7g/l pesuainetta, pesu kahdesti
- 8b) 5 x 0,7g/l pesuainetta, pesu kahdesti

Pesujen ja huuhteluiden jälkeen näytteiden annettiin kuivua tasossa. Kuivien näytteiden puhdistumista tarkkailtiin ensin silmämääräisesti valokaapissa luonnonvalolampulla. Tämän jälkeen kaikkien näytteiden väri- ja sävy muutokset analysoitiin ICS Texicon -spektrofotometrillä. Pesutulosten vertailuun käytettiin CIE-Lab värijärjestelmän kokonaissävy muutoksen parametria ΔE .

$$(\Delta E = \sqrt{(\Delta a)^2 + (\Delta b)^2 + (\Delta L)^2})$$

Testattujen pesuaineiden cmc-pisteet

Mini Risk -käsitiskiaine: 2 – 2,5 g/l

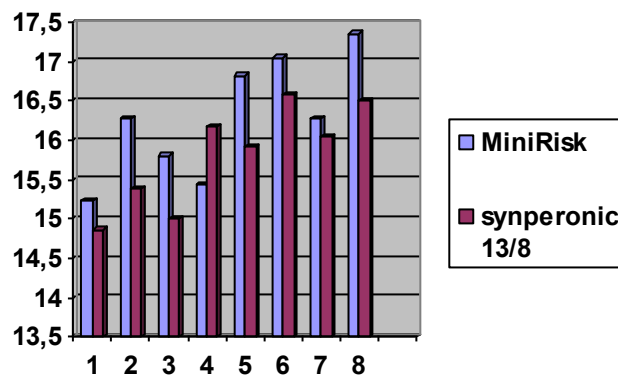
Synperonic 13/8: 0,5 – 0,7 g/l

Testausten tulokset

Pesutestauksissa molemmat pesuaineet puhdistivat pestyjä näytteitä suhteellisen hyvin, mutta erojakin oli havaittavissa. Pesuaineliuoksen pH:n (noin 7) todettiin muuttavan punaviinillä liattujen näytteiden väriä punaisesta harmaaksi. Pesuaineliuoksen ja tekstiilin pH-erot saattavat aiheuttaa ongelmia myös pestäessä historiallisia tekstiilejä, koska jotkut värit voivat olla pH-sensitiivisiä.

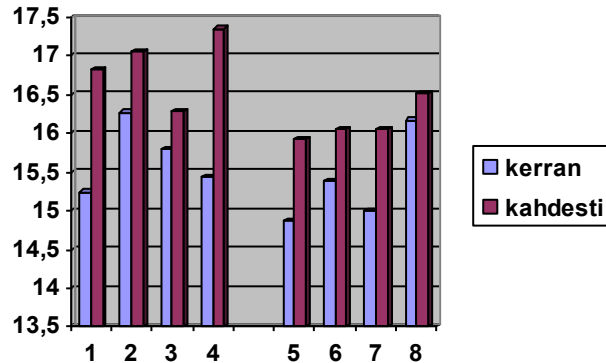
Punaviinillä tahrattujen näytteiden testauksessa parhaimmat pesutulokset saavutettiin ΔE arvojen mukaisessa vertailussa Mini Risk -käsitiskiaaineliuoksella. Pesuaineen määrällä ja pesukerroilla oli jonkin verran vaikutusta näytteiden puhdistumiseen. SMC:n käytöllä ei tuntunut olevan huomattavaa vaikutusta tekstiilien pesutuloksiin.

Mini Riskin -käsitiskiaine ja Synperonic 13/8 vertailu ΔE arvojen mukaan

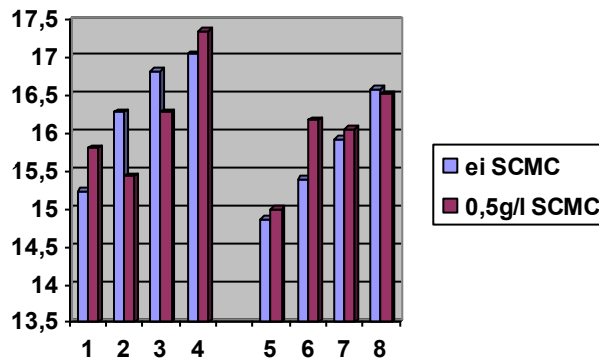
Mini Risk –
käsitiskiaine pesi
näytteitä jonkin verran Synperonic 13/8 paremmin. Kuvattuna pesuprosessit 1a ja b – 8a ja b.

**1-4 Mini Risk, 5-8 Synperonic 13/8
Kerran ja kahdesti pestyjen näytteiden ΔE arvot**

Kahdesti pestyt tekstiilit puhdistuivat paremmin Mini Risk –käsitiskiaineen kohdalla. Synperonic 13/8 pesutulokset poikkesivat tosistaan vähemmän. Pesuprosesseissa 1a – 4a ja 1b – 4b näytteet pestiin kerran. Pesuprosesseissa 5a – 8a ja 5b – 8b näytteet pestiin kaksi kertaa.

Pesuedessä ei SCMC:tä ja 0,5g/l SCMC:tä

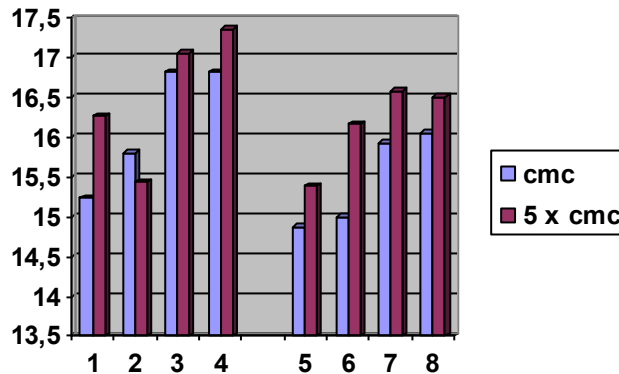

Mini Risk –

käsitiskiaineella pestäessä SCMC ei vaikuttanut huomattavasti pesuprosessiin. Joidenkin näytteiden kohdalla Mini Risk pesi tekstiilejä paremmin ilman SCMC:tä kuin SCMC:n kanssa. Synperonic 13/8 kohdalla SCMC:n käytön aiheuttamat erot pesutuloksessa olivat melko olemattomia. Näytteiden 1a, 1b, 2a ja 2b sekä 5a, 5b, 6a ja 6b pesussa käytettiin SCMC:tä. Muut näytteet pestiin ilman SCMC:tä.

Pesuaineen määrä cmc (kriittinen misellin muodostumis piste) ja 5 x cmc

Viisinkertainen määrä pesuainetta ei parantanut pesutulosta tuntuvasti kummankaan pesuaineen kohdalla. Synperonic 13/8 tuntui kuitenkin pesevän hieman paremmin näytteitä viisinkertaisella pesuaineen määrällä. Näytteiden 2a, 2b, 4a, 4b, 6a, 6b, 8a ja 8b pesussa käytettiin viisinkertaista pesuainemäärää.

Lopuksi

Tekstiilikonservoinnissa yleisesti käytettyyn Synperonic NP 8:aan liittyviä ympäristöriskejä on alettu viime vuosina tiedostaa. Pesuaine on luontoon joutuessaan vaikeasti hajoava ja sisältää pesuaineen käyttäjän kannalta haitallisia hormonihäiritsijöitä, jotka saattavat vaikuttaa ihmisen luontaiseen hormonitasapainoon. Myös Suomessa pyritään vähitellen siirtymään tämän pesuaineen käytöstä jonkin ympäristöystävällisemmän ja pesuteholtaan vastaavankaltaisen pesuaineen käyttöön. Tekstiilikonservoinnissa käytettävien pesuaineiden testaamista tulisi lisätä Suomessa tuntuvasti, jotta siirtyminen ympäristölle haitallisista pesuaineista ympäristöystävällisempiin tuotteisiin olisi mahdollista. Tämän lisäksi historiallisten tekstiilien pesuprosesseihin liittyy myös muita avoimia kysymyksiä. Esimerkiksi tekstiilin ja pesuveden pH-eroihin liittyvät riskit sekä eri pesuaineiden soveltuvuus konservointitarkoituksiin tulisi kartoittaa. Historiallisten tekstiilien vesipesuun liittyvät riskit ovat ilmeiset, jos tekstiilikuitujen luontaista pH:ta ja tekstiilien värien pH-sensitiivistä luonnetta ei huomioida.

Artikkelin on kirjoittanut Anu Reijosen ja Heidi Wirilanderin tekemien pesuainetestausten pohjalta:

Heidi Wirilander,
Tekstiilikonservoinnin opiskelija,
EVTEK Muotoiluinstituutti

VITRIINIT JA KALUSTEET

alumiiniprofillista 25 vuoden kokemuksella

Oy Sterla-Service Ab

Pähkinärinteentie 41, 01710 Vantaa

puh. 09-853 22 66, fax 09-855 32 727, www.sterla.fi

Runko + kuvavuodot + kuljetuslaukku =

Seismo Kit₂
1650 €
alv. 0%

seismo oy

Turku (02) 2754 040

Helsinki (09) 272 6500

www.seismo.fi

Toimituskunnan tiedote:
Konservaattori-lehti pahoittelee edellisessä numerossa esiintyneitä virheitä,
joista johtuen E.C.C.O. Professional guidelines I-III julkastaan uudelleen
tässä numerossa.

E.C.C.O.

E.C.C.O. PROFESSIONAL GUIDELINES (I): THE PROFESSION

European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations

*Promoted by the European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations and
adopted by its General Assembly
Brussels 1 March 2002*

Preamble

The objects, buildings and environments to which society attributes particular aesthetic, artistic, documentary, environmental, historic, scientific, social, or spiritual values are commonly designated "Cultural Heritage" and constitute a material and cultural patrimony to be passed on to coming generations.

Since it is entrusted to the care of the Conservator-Restorer by society, s/he has a responsibility not only to the cultural heritage itself, but also to the owner or legal guardian, the originator or creator, the public, and to posterity. The following conditions serve to safeguard all cultural heritage regardless of its owner, age, state of completeness or value.

I. Definition of the Conservator-Restorer

The Conservator-Restorer is a professional who has the training, knowledge, skills, experience and understanding to act with the aim of preserving cultural heritage for the future, and according to the considerations outlined below.

The fundamental role of the Conservator-Restorer is the preservation of cultural heritage for the benefit of present and future generations. The Conservator-Restorer contributes to the perception, appreciation and understanding of cultural heritage in respect of its environmental context and its significance and physical properties.

The Conservator-Restorer undertakes responsibility for, and carries out strategic planning; diagnostic examination; the drawing up of conservation plans and treatment proposals; preventive conservation; conservation-restoration treatments and documentation of observations and any interventions.

Diagnostic examination consists of the identification, the determination of the composition and the assessment of the condition of cultural heritage; the identification, nature and extent of alterations; the evaluation of the causes of deterioration and the determination of the type and extent of treatment needed. It includes the study of relevant existing information.

Preventive Conservation consists of indirect action to retard deterioration and prevent damage by creating conditions optimal for the preservation of cultural heritage as far as is compatible with its social use. Preventive conservation also encompasses correct handling, transport, use, storage and display. It may also involve issues of the production of facsimiles for the purpose of preserving the original.

Conservation consists mainly of direct action carried out on cultural heritage with the aim of stabilising condition and retarding further deterioration.

Restoration consists of direct action carried out on damaged or deteriorated cultural heritage with the aim of facilitating its perception, appreciation and understanding, while respecting as far as possible its aesthetic, historic and physical properties.

Documentation consists of the accurate pictorial and written record of all procedures carried out, and the rationale behind them. A copy of the report must be submitted to the owner or custodian of the cultural heritage and must remain accessible. Any further requirements for the storage, maintenance, display or access to the cultural property should be specified in this document. The record remains the intellectual property of the Conservator-Restorer and shall be retained for future reference.

Furthermore, it is within the Conservator-Restorer's competence to:

- • develop programmes, projects and surveys in the field of conservation-restoration
- • provide advice and technical assistance for the preservation of cultural heritage
- • prepare technical reports on cultural heritage (excluding any judgement of its market value)
- • conduct research
- • develop educational programmes and teach
- • disseminate information gained from examination, treatment or research
- • promote a deeper understanding of the field of conservation-restoration

II. Education and Training

To maintain the standards of the profession, the Conservator-Restorer's professional education and training shall be at the level of a university Master's degree (or recognised equivalent) in conservation-restoration. The training is further detailed in "E.C.C.O. Professional Guidelines III".

Conservation-Restoration is a complex and rapidly developing field. Therefore, the qualified Conservator-Restorer has a professional responsibility to keep up to date with new findings, and ensure that s/he practices her/his profession in line with current ethical thought. Continuing Professional Development is further detailed in "E.C.C.O. Professional Guidelines II".

III. Distinction from other Related Fields

Conservation-Restoration is distinct from related fields (eg art and crafts) in that its primary aim is the preservation of cultural heritage, as opposed to the creation of new objects or maintaining or repairing objects in a functional sense. The Conservator-Restorer is distinguished from other professionals by her/his specific education in conservation-restoration.

E.C.C.O. PROFESSIONAL GUIDELINES (II):

CODE OF ETHICS

Promoted by the European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations and adopted by its General Assembly, Brussels 7 March 2003

I General Principles for the Application of the Code

Article 1: The Code of Ethics embodies the principles, obligations and behaviour which every Conservator-Restorer belonging to a member organisation of E.C.C.O. should strive for in the practice of the profession.

Article 2: The profession of Conservator-Restorer constitutes an activity of public interest and must be practised in observance of all pertinent national and European laws and agreements, particularly those concerning stolen property.

Article 3: The Conservator-Restorer works directly on cultural heritage and is personally responsible to the owner, to the heritage and to society. The Conservator-Restorer is entitled to practise without hindrance to her/his liberty and independence.

The Conservator-Restorer has the right in all circumstances to refuse any request which s/he believes is contrary to the terms or spirit of this Code.

The Conservator-Restorer has a right to expect that all relevant information regarding a conservation-restoration project (of any size) is given to her/him by the owner or custodian.

Article 4: Failure to observe the principles, obligations and prohibitions of the Code constitutes unprofessional practice and will bring the profession into disrepute. It is the responsibility of each national professional body to ensure that its members comply with the spirit and letter of the Code, and to take action in the case of proven non-compliance.

II Obligations towards Cultural Heritage

Article 5: The Conservator-Restorer shall respect the aesthetic, historic and spiritual significance and the physical integrity of the cultural heritage entrusted to her/his care.

Article 6: The Conservator-Restorer, in collaboration with other professional colleagues involved with cultural heritage, shall take into account the requirements of its social use while preserving the cultural heritage.

Article 7: The Conservator-Restorer must work to the highest standards regardless of any opinion of the market value of the cultural heritage. Although circumstances may limit the extent of a Conservator-Restorer's action, respect for the Code should not be compromised.

Article 8: The Conservator-Restorer should take into account all aspects of preventive conservation before carrying out physical work on the cultural heritage and should limit the treatment to only that which is necessary.

Article 9: The Conservator-Restorer shall strive to use only products, materials and procedures which, according to the current level of knowledge, will not harm the cultural heritage, the environment or people. The action itself and the materials used should not interfere, if at all possible, with any future examination, treatment or analysis. They should also be compatible with the materials of the cultural heritage and be as easily and completely reversible as possible.

Article 10: The conservation-restoration treatment of cultural heritage should be documented in written and pictorial records of the diagnostic examination, any conservation / restoration intervention and other relevant information. The report should also include the names of all those who have carried out the work. A copy of the report must be submitted to the owner or custodian of the cultural heritage and must remain accessible. The record remains the intellectual property of the Conservator-Restorer and shall be retained for future reference.

Article 11: The Conservator-Restorer must undertake only such work as s/he is competent to carry out. The Conservator-Restorer must neither begin nor continue a treatment which is not in the best interest of the cultural heritage.

Article 12: The Conservator-Restorer must strive to enrich her/his knowledge and skills with the constant aim of improving the quality of her/his professional work.

Article 13: Where necessary or appropriate, the Conservator-Restorer shall collaborate with other professionals and shall participate with them in a full exchange of information.

Article 14: In any emergency where cultural heritage is in immediate danger, the Conservator-Restorer - regardless of her/his field of specialisation - shall render all assistance possible.

Article 15: The Conservator-Restorer shall not remove material from cultural heritage unless this is indispensable for its preservation or it substantially interferes with the historic and aesthetic value of the cultural heritage. Materials which are removed should be conserved, if possible, and the procedure fully documented.

Article 16: When the social use of cultural heritage is incompatible with its preservation, the Conservator-Restorer shall discuss with the owner or legal custodian, whether making a reproduction of the object would be an appropriate intermediate solution. The Conservator-Restorer shall recommend proper reproduction procedures in order not to damage the original.

III Obligations to the Owner or Legal Custodian

Article 17: The Conservator-Restorer should inform the owner fully of any action required and specify the most appropriate means of continued care.

Article 18: The Conservator-Restorer is bound by professional confidentiality. In order to make a reference to an identifiable part of the cultural heritage s/he should obtain the consent of its owner or legal custodian.

Article 19: The Conservator-Restorer should never support the illicit trade in cultural heritage, and must work actively to oppose it. Where legal ownership is in doubt, the Conservator-Restorer must check all the available sources of information before any work is undertaken.

IV Obligations to Colleagues and the Profession

Article 20: The Conservator-Restorer must maintain a spirit of respect for the integrity and dignity of colleagues, the Conservation-Restoration profession, and related professions and professionals

Article 21: The Conservator-Restorer should, within the limits of her/his knowledge, competence, time and technical means, participate in the training of interns and assistants.

The Conservator-Restorer is responsible for supervising the work entrusted to her/his assistants and interns and has ultimate responsibility for the work undertaken under her/his supervision S/he must maintain a spirit of respect and integrity towards such colleagues.

Article 22: Where work is (in whole or in part) sub-contracted to another Conservator-Restorer, for whatever reason, the owner or custodian must be kept informed. The original Conservator-Restorer is ultimately responsible for the work, unless prior arrangements are made to the contrary.

Article 23: The Conservator-Restorer must contribute to the development of the profession by sharing experience and information.

Article 24 : The Conservator-Restorer shall strive to promote a deeper understanding of the profession and a greater awareness of conservation-restoration among other professions and the public.

Article 25: Records concerning conservation-restoration for which the Conservator-Restorer is responsible are her/his intellectual property (subject to the terms of her/his contract of employment). S/he has the right to be acknowledged as the author of the work.

Article 26: Involvement in the commerce of cultural property is not compatible with the activities of the Conservator-Restorer.

Article 27: When a professional Conservator-Restorer undertakes work that is outside the scope of Conservation-Restoration, s/he must ensure that it does not conflict with this Code.

Article 28: To maintain the dignity and credibility of the profession, the Conservator-Restorer should employ only appropriate and informative forms of publicity in relation to her/his work. Particular care should be exercised in relation to Information Technology (IT) in order to avoid the dissemination of inappropriate, misleading, illegal or unauthorised information.

Acknowledgements

The European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations (E.C.C.O.) prepared the E.C.C.O. Professional Guidelines based on the study of documents of national and international organisations for conservation-restoration and heritage. The "Conservator-Restorer: a definition of the profession" (ICOM-CC, Copenhagen 1984) was the first document adopted by E.C.C.O.

<p>E.C.C.O. PROFESSIONAL GUIDELINES (III): BASIC REQUIREMENTS FOR EDUCATION IN CONSERVATION-RESTORATION</p>
--

*Promoted by the European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations and
adopted by its General Assembly
Brussels 1 March 2002. Updated at the General Assembly
7 March 2003*

I. The Basic Aims of Education in Conservation-Restoration

Education is to be based on the highest ethical standards of the profession, aimed at respecting the uniqueness of cultural heritage and its aesthetic, artistic, documentary, environmental, historic, scientific, social, or spiritual significance. After a completed education, graduates should be capable of working responsibly in the field of conservation-restoration of cultural heritage, including the more specialised technical, scientific and artistic aspects. They should be able to collaborate with all other professions concerned with the preservation of cultural heritage. Graduates should also be capable of independent research in the field of conservation-restoration and historical technology and techniques. The education is also aimed at developing all other important abilities, as stated in the E.C.C.O. Professional Guidelines I .

II. Level of Education

The minimum level for entry into the profession as a qualified Conservator- Restorer should be at Master's level (or recognised equivalent). This should be achieved by a period of full-time study in conservation-restoration of no less than 5 years at a university (or at a recognised equivalent level) and should include well-structured practical internships. It should be followed by the possibility of study to PhD level.

Both theoretical education and practical training are of high importance, and should be organised in good balance. After successful completion of a final examination the candidate is awarded a degree or diploma. A reference to the specialisms studied should be given.

Depending on national situations, it may also be relevant to assess professional practice to confirm the conservator-restorer's ability to work, ethically and competently in his/her specialism.

III. Practical Training

Practical training must involve the treatment of original objects deemed particularly suitable for didactic purposes. The objects chosen should provide material for a well-documented case study including technical examination, diagnosis and related treatment. From the beginning of their education, such case studies make the students understand every object as a unique case in the most practically oriented way. Furthermore, case studies offer the best possibility to integrate all the theoretical, methodological and ethical aspects of conservation-restoration into the practical training. The study and practice of historical techniques, technology, and the manufacturing processes of related materials are encouraged, as they promote greater understanding of the physical, historical and artistic aspects of cultural heritage.

IV. Theoretical Instruction

A balance between science and the humanities is indispensable for theoretical instruction. The theoretical subjects should be determined by the specialisation in the field of conservation/restoration and should include:

- • Ethical principles of conservation-restoration
- • Science (eg chemistry, physics, biology, mineralogy, colour theory)
- • Humanities (eg history, palaeography, history of art, archaeology, ethnology, philosophy)
- • History of materials and techniques, technology and manufacturing processes
- • Identification and study of deterioration processes
- • Display and transport of cultural property
- • Theory, methods and techniques of conservation, preventive conservation and restoration
- • Processes involved in making reproductions of objects
- • Methods of documentation
- • Methods of scientific research
- • History of Conservation-Restoration
- • Legal issues (eg professional statutes, cultural heritage law, insurance, business and tax law)
- • Management (collections, staff and resources)
- • Health and Safety (including environmental issues)
- •
- • Communication skills (including Information Technology)

EVTEK MUOTOILUINSTITUUTTI
Konservoinnin koulutusohjelma
Tekstiilikonservointi

TIIVISTELMÄ

Tekijä: Anri Heinonen

Opinnäytetyön nimi: Kirjottujen silkkilippujen konservointimenetelmien
kehittäminen
- Tutkimuskohteina tukeminen muotoon leikatuilla
tukikankailla ja liimojen käyttö silkissä

Vuosi: 2002

Sivumäärä: 58

Tässä opinnäytetyössä kehitettiin lippukonservoinnin menetelmiä. Erityistapauksena olivat 1900-luvun kirjutut silkkiliput, joissa on yksi kangaskerros. Nämä liput ovat usein hyväkuntoisia, mutta niiden liehureuna on saattanut käytössä vaurioitua.

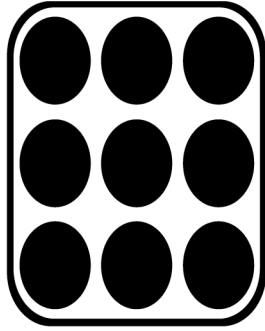
Lippujen ideologiaan kuuluu se, että ne ovat katsottavissa niiden molemmilta puolilta. Kirjottuja silkkilippuja on aikaisemmin konservoitu silkkiharsoilla, mikä ei ole ollut esteettisesti hyvä ratkaisu, sillä harso peittää kirjottuja kuvioita.

Tutkimuksessa kehitettiin ja kokeiltiin lippujen konservointia muotoon leikatuilla tukikankailla. Keskeiseksi ongelmaksi nousi tukikankaiden reunojen huoltelu. Työssä haluttiin tutkia ja kokeilla, olisiko mahdollista huoltella tukikankaiden reunat liimaamalla. Ikäännytystestejä varten valittiin kuusi erilaista liimaa: akryyliliimat Acronal D-500 ja Plexisol P-550 sekä vinyyliaasetattijohdannaiset Beva 371, Eri Keeper, Mowital B20H ja Planatol BB Superior. Testien perusteella todettiin, että liiman käyttö silkin yhteydessä ei ole kovin suositeltavaa, sillä silkin ja liiman reagoidessa keskenään niiden ikääntyminen kiihtyy. Liimoja on kuitenkin mahdollista käyttää koeluontoisesti tai käytössä olevien lippujen konservoinnissa.

Koska uusien menetelmien kehittäminen olisi ollut hankalaa ja epätarkoituksenmukaista pelkästään kokeilumateriaaleihin, konservoitiin tässä projektissa kaksi joukko-osastolippua Sotamuseon kokoelmista. Merisotakoulun lipun silkkiset tukikankaat huoliteltiin ylikuottelemalla ja Ilmatorjuntakoulun lipun Acronal D-500 -liimalla.

Työn aikana kokeiltiin erikseen myös harsojen huoltelua. Silkkiharsoa voidaan huoltella ylikuottelemalla tai liimaamalla. Polyesteriharsoa voidaan leikata lämpöveitsellä, jolloin harson reuna sulaa ja tulee näin huolitelluksi.

Asiasanat: Tekstiilikonservointi, liput, silkki, liimat, tukikankaiden huoltelu

Sealed Air Oy

PAKKAUSMATERIAALIT

- AIR CAP - KUPLAMUOVIT
- CELL-AIRE - SOLUMUOVIT
- FILL-AIR - PAKKAUSTÄYTTEET
- STRATOCELL - PAKKAUSLEVYT
- KIRISTEKALVOT

YHTEYSTIEDOT:

ETELÄ-SUOMI

JARI MÄKELÄ gsm: 040-5168086

LÄNSI-SUOMI JA PIRKANMAA

JYRKI ORELL gsm: 040-7664524

POHJOIS-SUOMI JA ITÄ-SUOMI

HARRI LESKINEN gsm: 0400-545283

ASIAKASPALVELU

puh. 03-3576100 fax: 03-3576150

SÄHKÖPOSTI

ppd.finland@sealedair.com

Sääntömääräinen syyskokous

Pohjoismainen konservaattoriliitto – Suomen osasto ry
 Nordiska konservatorförbundet – Finska sektionen rf

Aika: Perjantai 17. lokakuuta 2002 klo 17

Paikka: Turun Maakuntamuseo, konservointiyksikkö, auditorio 2.krs..
 Kalastajankatu 4, 20100 TURKU.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat ja sääntöuudistus -asia. Esityslistan saa tarvittaessa sihteeriltä.

TERVETULOA!

17.8. 2003
 Hallitus

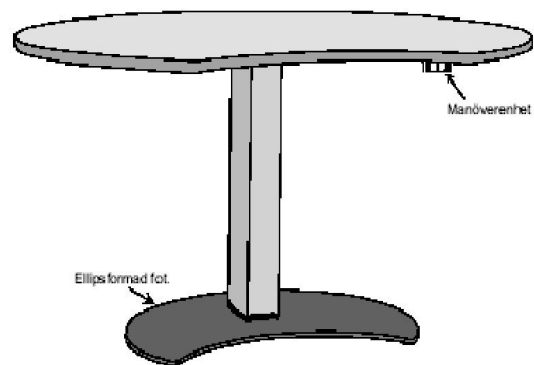
Temart lamp - säädettävä, liikuteltava, tukevarakenteinen päivänvalolamppu

Temart Studio Cart - työvälinevaunu

Table Anatom - moottoroidulla korkeus-
 säädöllä varustettu pöytä (saatavana sekä
 soikea että suorakulmainen pöytälevy)

Myynti Suomessa:

Meditap Consulting
 Nahkatehtaankatu 2, 90100 Oulu
 Puh. 040 5239594

Esitteet ladattavissa netistä
<http://www.meditap.com/CGM/index.htm>
tai pyydä sähköpostitse:
 info@meditap.com

PKL - Suomen osasto ry:n koulutuspäivä Turussa

FORUM MARINUM ja TURUN MAAKUNTAMUSEO

Paikka Forum Marinum, Turun maakuntamuseo
Aika 17.10. 2003 klo 9.45 alkaen

OHJELMA

- klo
9.45 -10.15 ilmoittautuminen, kahvit
- 10.15 - 13.00 Forum Marinum, www.forum-marinum.fi/
Linnankatu 72, oppaana intendentti Ulla Kallberg
Tutustutaan merimuseoon ja laivoihin, sekä esitellään vanhan viljamakas iinin muuttamista näyttelytiloiksi
- 13.00 - 14.00 Lounas
Forum Marinumin kahvila
Mainitkaa mahdollisista erityisruokavalioista ilmoittautumisen yhteydessä
- 14.00 - 16.30 Muu ohjelma jakautuminen ryhmiin kiinnostuksen mukaan:
- a) Ristin ja Olavin kansaa –näyttely**, Turun linna, oppaana konservaattori Kari Appelgren
- b) Kaupunkiarkeologia ja konservointi**, Kalastajankatu 4, oppaana: esinekons. Maarit Ahola ja maakuntamuseon arkeologi
- Kalastajankadulla voi lisäksi tutustua myös Turun maakuntamuseon varasto- ja konservointitiloihin, oppaana: pääkons. Mats Sjöström, tekstiilikons. Paula Pihlajanmäki ja huonekalukons. Sari Selkee
- 16.00 – 17.00 PKL – Suomen osaston hallituksen kokous
paikka: Kalastajankatu 4, kokoustilat 2.krs
- 17.00- n.19.00 **PKL – Suomen osasto ry:n syyskokous**
Käsitellään sääntömääräiset asiat ja lisäksi mm. sääntöuudistus.
Tarjoilua
paikka: Kalastajankatu 4, kokoustilat 2.krs.

Ilmoittautumiset 5.10. mennessä:

Ilmoita erityisruokavalio sekä a tai b vaihtoehto muun ohjelman yhteydessä.
Pääkonservaattori Mats Sjöström, Turun maakuntamuseo konservointiyksikkö,
Kalastajankatu 4, PL 286 TURKU, 20100 Turku
mats.sjostrom@turku.fi, p. 02-2620 170, fax: 02-2620 444

Tiedustelut:

Jari Heinonen p. 08-5533235, jari.heinonen@oulu.fi

TERVETULOA!

Turun kartta

LINJA-AUTO ASEMA

KAUPPATORI
LINJA 7, TORI-SATAMA
10. MIN VÄLEIN
LINNAN KATU PITKÄ

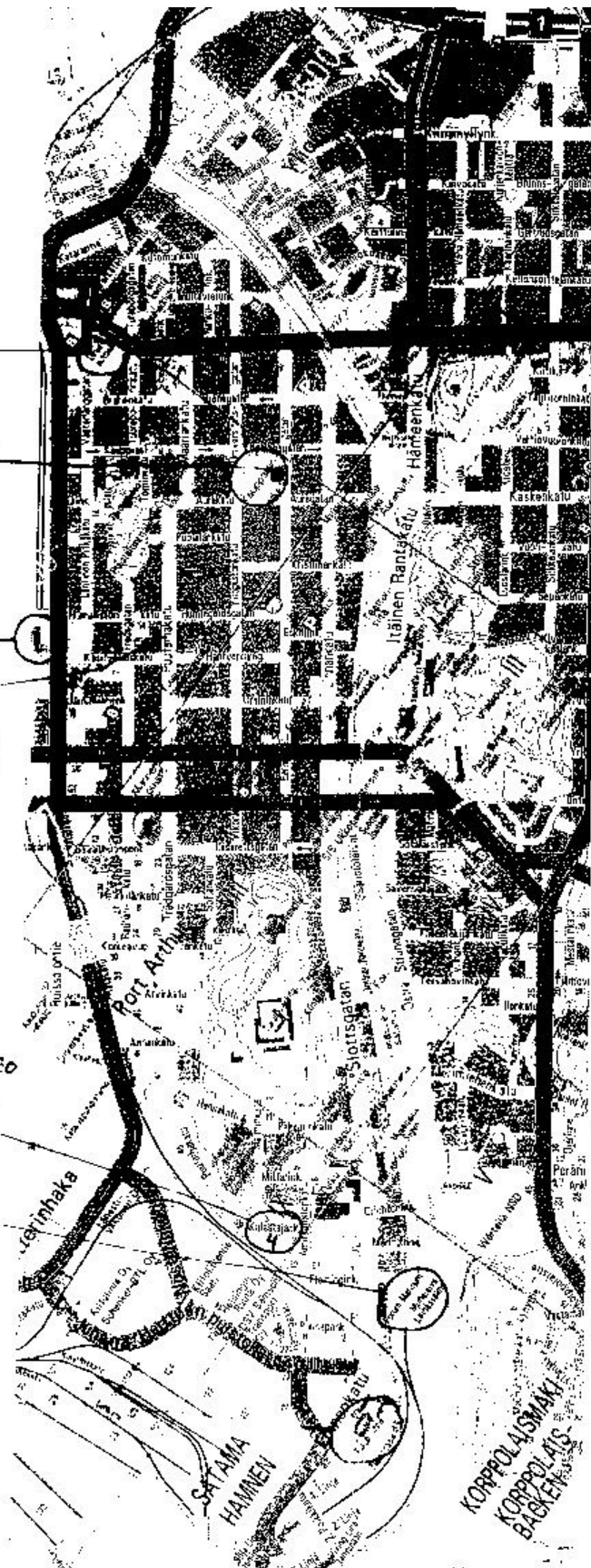
RAUTATIEASEMA

LINJA 4
TORI-AMIKKALISTON KATU
JOSTA 300M MATKA
F. MARINUMIIN

TURUN MAAKUNTAMUSEO
KALASTAJANKATU 4.

FORUM MARINUM
LINNAN KATU
72

TURUN LINNA

Niskakipu ei tavallisesti parane lepäämällä

Niska ja hartiakivut ovat tiettävästi konservaattoreiden parissa hyvin yleisiä. Konservaattorin ammatissa työergonomiaan liittyviä kysymyksiä ei useinkaan ole mahdollista riittävästi huomioida. Työasennot voivat usein olla raskaita. Niskaa kuormittavat mm. pitkäaikainen työskentely niska etukumarassa, kädet kohollaan tai usein toistuvat kumarat tai kiertyneet asennot. Myös stressi lisää niskakipua.

Niska- ja hartiakipuihin liittyvää uutta tutkimustietoa on saatu lisää tämän vuoden aikaan. STT:n tiedotteen mukaan niskakipu ei tavallisesti parane lepäämällä. Kipu lievittyy tavallisesti nopeammin jatkamalla tavanomaisia päivittäisiä toimia. Suomen fysiatriryhdyksen asiantuntijaryhmä ja Lääkäriseura Duodecim laativat jokin aika sitten niskakivun käypää hoitoa käsittelevän suosituksen, jonka mukaan niskakipuja aiheuttavia työasentoja tulisi välttää.

Niskakivuista ei useinkaan pystytä tekemään täsmällistä taudinmäärittystä. Tiheämpää seuranta ja erikoislääkärin lisätutkimuksia vaativat sellaiset niskakivut joihin liittyy yläraajaan säteilevää kipua ja yläraajan puutumista. Monien yleisesti käytettyjen hoitojen tehoa ei olla voitu osoittaa tieteellisesti. Näyttöä ei ole mm. iholle siveltävien kipuvoiteiden, paikallisten puudute- ja kortisoniruiskeiden tai hieronnan vaikutusta. Näillä hoitomenetelmillä voi kuitenkin olla auttava vaikutus joissakin niskakivuissa. Aktiivinen hoito johtaa yleensä parempaan tulokseen kuin passiivinen. Kivusta huolimatta normaaleja päivärutiineita tulisi vain jatkaa. Lääkehoidoksi akuuttiin niskakipuun suositellaan ensisijaisesti parasetamolia, joka on tulehduslääkkeitä turvallisempi vaihtoehto.

Niska ja hartiakipujen ennalta ehkäisemisessä ei ole syytä vähätellä säännöllisen venyttelyn, kuntoilun ja lihasharjoittelun vaikutusta. Mikä onkaan miellyttävämpi tapa aloittaa päivä, kuin tekemällä juoksu- tai kävelylenkki. Omakohtaisesta kokemuksestani teidän, että kuntosaliharjoittelu puntteineen ja venyttelyineen kello 6.15 alkaen tekee terää. Siis, hyvä kollegat. Ylös, ulos ja lenkille...

Jutun on kirjoittanut Nina Jolkkosen antaman materiaalin pohjalta:

Heidi Wirilander,
tekstiilikonservoinnin opiskelija
EVTEK Muotoiluinstituutti

Piirros: Heidi Wirilander

TAPAHTUMAKALENTERI 2003 - 2005

TAPAHTUMAKALENTERIIN on valittu tietoja mm. Suomen museoliiton koulutuksesta, IIC Bulletinista, Internetistä ICOM, ICOMOS, ICCROM ja IADA kalentereista sekä toimitukselle lähetetyistä tiedotteista. Päivitetty 22.8.2003 PK

Tapahtumakalenteriin kerätään tietoja konservointialaa koskevista keskeisten toimijoiden laajemmista tapahtumista. *Suomalaiset ja pohjoismaiset kursiivilla*. Painettua tapahtumakalenteria voi käyttää takautuvasti myös tiedonhaussa, etsittäessä julkaistua tietoa. Tiedota toimitusta erityisesti suomalaisista tapahtumista. Kerro tapahtuman päivämäärä, nimi ja tyyppi sekä järjestäjä ja tapahtumapaikka. Emme vastaa tapahtumatietojen mahdollisista muutoksista. Tapahtumakalenteri löytyy myös osoitteesta www.konservaattori.fi

2003

ELOKUU

1.-8.8.2003 Jahreskonferenz der International Federation of Library Associations (IFLA), Berlin E-mail: IFLA@ifla.org, www.ifla.org

15.8.-29.8.2003 Conservation of grotto sites: international conference (2), Conservation of ancient sites on the Silk Road, Dunhuang, China. Getty Conservation Institute; China's Dunhuang Academy. www.getty.edu/conservation

23.-26.8.2003 Associazione Internazionale di Archeologia Classica (AIAC): international congress of classical archaeology (16th), Boston, MA, USA. Common ground: archaeology, art, science, and humanities www.artmuseums.harvard.edu/sites/aiac/ancongress.html, E-mail: aiac2003@fas.harvard.edu

SYYSKUU

5.-6.9.2003 Menneisyyden jäljillä - 6. valtakunnalliset arkeologian päivät Suomessa - I forntidens spår - de femte riksomfattande arkeologidagarna. <http://www.nba.fi/ARCHAEOL/arkpv03.htm>

10.-12.9.2003 Materials for conservation and restoration of paintings: varnishes and retouching media. Conservation of Fine Art, Newcastle upon Tyne, UK. E-mail: alan.phenix@nortumbria.ac.uk

12.-14.9. 2003 Euroopan rakennusperintöpäivät. Ovet auki rakennusperintöön. Suomessa pääjärjestäjinä Ympäristöministeriö ja Museovirasto. www.ymparisto.fi/rakennusperinto

14.-17.9.2003 Preservation of heritage artefacts. National Association of Corrosion Engineers (NACE), Canadian Conservation Institute, Ottawa, Canada. E

15.-18.9.2003 Preservation of electronic records: new knowledge and decision-making: symposium. Ottawa, Canada. Canadian Conservation Institute; National Archives of Canada; National Library of Canada. www.cci-icc.gc.ca/symposium2003/index_e.shtml E-mail: cci-icc_publications@pch.gc.ca

15.-18.9.2003 Conference Lasers in the Conservation of artworks, LACONA V. Osnabrück. Zentrum für Umweltkommunikation (ZUK) der Deutschen Bundesstiftung Umwelt gGmbH. E-mail: i.haase@dbu.de, www.laconav.net

16.-19.9.2003 Tagung Non Destructive Testing in Civil Engineering (NDT-CE), Berlin
Ute salac, Deutsche Gesellschaft für Zerstörungsfreie Prüfung E-mail: tagungen@dgzfp.de

17.-19.9.2003 Chemical technology of wood, pulp and paper; International conference.
Department of Archival Preservation, Bratislava, Slovakia. E-mail: hanus@snarchiv.sk ,
www.chtf.stuba.sk/kdcp

18.9.2003 (ja 18.11.2003) VERKKOKURSSI Tunnista riskit, turvaa kokoe lmat!
Lähi-opetuspäivä. Museon koko henkilökunta, erityisesti kokoe lmista huolehtiva
henkilöstö. Museon turva llisuus; rakenteellinen turva llisuus, esineiden säilyvyys ja
avoinnapidon riskit. Suomen museoliitto ry. www.museoliitto.fi

18.-20.9.2003 International SEPIA - Conference. Changing images. The role of
photographic collecitons in the digital age. Helsinki. European Commission on
Preservation and Access (ECPA). www.knaw.nl/ecpa

21.-25.9.2003 X. IADA - Kongress, Göttingen, Deutschland. Der internationa len
Arbeitsgemeinschaft der Archiv-, Bibliotheks- und Graphikrestauratoren. E-mail:
birgit.reissland@icn.nl , http://palimpsest.standford.edu/iada

21.9.- 27.9.2003 Forbes Symbosium 2003 (2 nd). Scientific reearch in the field of Asian
art. The impact of research using scientific methods on art history, curatorship and
conservation. Smithsonian Institution, Washington, USA. E-mail: dcsr@asia.si.edu ,
www.asia.si.edu/aboutus/dcsrsympos ium.htm

23.-24.9.2003 Näyttely pystyyn! - seminaari, Helsinki. Heureka, Postimuseo ja Kiasma,
Helsinki. Seminaarin aiheena on näyttelynrakentamisen käytäntö. Miten visiot toteutetaan
ja luodaan sisältöä tukeva muoto, ilme ja tunnelma? Seminaari tarjoaa käytännönlähe isä
tietopaketteja ja vinkkilistoja. www.museoliitto.fi

26.9.2003 Rakennusperinnön arvot ja asema - luentosarja. Museovirasto:
Prof. Christer Bengs, Kulttuuriympäristön suojeludiskurssit - eilen, tänään, huomenna? E-
mail: Mikko Härö, mikko.haro@nba.fi

29.9.-5.10.2003 Surface cleaning: material and methods. An international conference.
Düsseldorf, Germany. Verband der Restauratoren (VDR). E-mail: dirt@restauratoren.de ,
www.restauratoren.de

LOKAKUU

8.-11.11. *SEMINAR* Retusche - ein Problem in der Graphikrestaurierung, Stuttgart,
Deutschland. Staatliche Akademie der Bildende Künste Stuttgart, Institut für Technologie
der Malerei (jne.). E-mail: sekretariat@sabk.de

14.-17.10.2003 *WORKSHOP* Portrait Miniatures. The Institute of Paper Conservation
(IPC), London, UK. E-mail: information@ipc.org.uk , www.ipc.org.uk

14.-23.10.2003 *COURSE AND MASTERCLASS* Analytical techniques in conservation,
Amsterdam, Netherlands. Instituut Collectie Nederland (ICN). E-mail:
angenient.boeve@icn.nl , monique.de.louwere@icn.nl Euro 1595,-

15.10.-17.10.2003 FINNSEC 2003 Turvallisuus- ja suojelualan ammattitapahtuma ja
VALO 2003, SÄHKÖ 2003, TELE 2003 Valo ja vala istusalan sekä kiinte istön
sähköistyksen ja teleratkaisujen ammattitapahtuma, Messukeskus, Helsinki
www.finnexpo.fi

16.-17.10.2003 8th Care and conservation of manuscripts: international seminar. Copenhagen, Denmark The Arnamagnaean Institute E-mail: gfj@get2net.dk , www.hum.ku.dk/ami/care+con.html

17.10.2003 Pohjois maisen konservaattori liiton - Suomen osaston koulutus päivä ja syyskokous Turun maakuntamuseo, Turku. www.konservaattori liitto.fi

21.10.-24.10.2003 Arts objects conservation: common and individual problems. International conference (4th), St. Petersburg, Russian Federation www.artsave.ru E-mail: office@artsave.ru

24.10.2003 Rakennusperinnön arvot ja asema - luentosarja. Museovirasto: Prof. Pekka Korvenmaa, Rakennussuojelu arkkitehtuurin, muotoilun ja taiteen kentässä. E-mail: Mikko Härö, mikko.haro@nba.fi

29.-31.10.2003 *WORKSHOP* Japanese Schroll Painting Conservation. Leiden, Netherlands. IPC, UK. E-mail: informaton@ipc.org.uk , www.ipc.org.uk

MARRASKUU

Conservation and Preservation of Cultural Heritage: conference [November 2003] Prague Czech Republic. Institute of Chemical Technology Prague Dept. of Chemical Tech. Monum.Conserva. E-mail: petulavavrova@centrum.cz

6.-8-11.2003 Tales in the Textile: The Conservation of Flags and other Symbolic Textiles. North American Textile Conservation Conference 2003. Albany (New York), USA. E-mail: ruth.potter@oprhp.state.nv.us

11.-13.11.2003 Kemian päivät, Messukeskus, Helsinki.

13.-14.11.2003 Environmental monitoring of our cultural heritage; sustainable conservation solutions. Confrence. CPT Events, Edinburgh, UK. E-mail: enquiries@cptevents.co.uk

15.-19.11.2003 Terra 2003: international conference (9th) on the study and conservation of earthen architecture, Yazd, Iran (Islamic Republic of). Iranian Cultural Heritage Organization; ICOMOS International Scientific Committee on Earth Structures. www.terra2000.org

18.11.2003 Tunnista riskit, turvaa kokoelmat! *VERKKOKURSSI*

2. Lähi-opetuspäivä. Museon turvallisuus; rakenteellinen turvallisuus, esineiden säilyvyys ja avoinnapidon riskit. Suomen museoliitto ry. www.museoliitto.fi

21.11.2003 Rakennusperinnön arvot ja asema - luentosarja. Museovirasto: Dos. Petri Raivo, Kulttuuriympäristön representaatio ja merkitykset. E-mail: Mikko Härö, mikko.haro@nba.fi

25.-27.11.2003 *COURCE AND MASTERCLASS* Aerosols in the Field of Paper Conservation. Amsterdam, Netherlands. ICN, E-mail: angeniet.boeve@icn.nl , monique.de.louwere@inc.nl Euro 695,- **18.11.2003** Tunnista riskit, turvaa kokoelmat! *VERKKOKURSSI*

2. Lähi-opetuspäivä. Museon turvallisuus; rakenteellinen turvallisuus, esineiden säilyvyys ja avoinnapidon riskit. Suomen museoliitto ry. www.museoliitto.fi

21.11.2003 Rakennusperinnön arvot ja asema - luentosarja. Museovirasto: Dos. Petri Raivo, Kulttuuriympäristön representaatio ja merkitykset. E-mail: Mikko Härö, mikko.haro@nba.fi

25.-27.11.2003 *COURSE AND MASTERCLASS* Aerosols in the Field of Paper Conservation. Amsterdam, Netherlands. ICN, E-mail: angeniet.boeve@icn.nl, monique.de.louwere@inc.nl Euro 695,-

JOULUKUU

1.-5.12.2003 MRS Fall Meeting. Boston, MA, USA. Materials Research Society. www.mrs.org/meetings/fall2003/

12.12.2003 Rakennusperinnön arvot ja asema - luentosarja. Museovirasto: Valtionarkeologi Henrik Lilius, Rakennussuojelun etiikka. E-mail: Mikko Härö, mikko.haro@nba.fi

2004

TAMMIKUU

Tieteen päivät 2004, Helsinki

MAALISKUU

Museoviikko Ruotsissa 2004

Pohjoismaisen konservattoriiliiton - Suomen osaston koulutuspäivä ja kevätkokous 2004

25.3.-27.3.2004 United by variety: applied arts and ethnographic objects in conservation. Mannheim, Germany. VdR/Applied art objects, ethnographic objects and leather and related materials. textasia@gmx.net

HUHTIKUU

1.4. - 1.8.2004 *NÄYTTELY*: Ausstellung des Germanisches Nationalmuseums, Nürnberg, Deutschland: Anti - Aging für die Kunst. Restaurieren - Umgang mit den Spuren der Zeit. - Anti-Aging for Works of Art. Conservation - Treating the Ravages of Time. Germanisches National Museum, Institute of Art Technology and Conservation. Catalogue available.

12.-16.4.2004 ICEM 9th International Conference on Electronic Materials. MRS Materials Research Society Spring meeting. San Francisco, CA, USA. www.mrs.org/meetings/spring2004/

25-28.4.2004 Art in church: history, conservation, restoration and new creation. St. Petersburg, Russian Federation. The Saint Petersburg Academy of Arts. E-mail: yubacad@peterstar.ru

25-28.4.2004 Art in church: history, conservation, restoration and new creation. St. Petersburg, Russian Federation. The Saint Petersburg Academy of Arts. E-mail: yubacad@peterstar.ru

TOUKOKUU

18.5.2004 Kansainvälinen museopäivä. Teema 2004: "Intangible Cultural Heritage".

20.-21.5.2004 Hydrophobe IV: water repellent treatments of buildings materials, Kent, Belgium. Royal Institute for Cultural Heritage (KIK-IRPA). E-mail: hydrophobe4@kikirpa.be , <http://www.kikirpa.be/www2/hydrophobe>

KESÄKUU

4.6.-7.6.2004 Beyond paper: combination of materials in art technology and conservation. A symposium. Dresden, Germany. Verband der Restauratoren e.V. (VDR)/Fachgruppe Grafik, Archiv- und Bibliotheksgut Academy of Fine Arts, Dresden. E-mail: b.geller@lw1.org

27.6.-2.7.2004 Deterioration and conservation of stone: international congress (10th), Stockholm, Sweden. ICOMOS Sweden E-mail: stone2004@stocon.se , www.stocon.se/stone2004 ,

HEINÄKUU

6-11.7.2004 ICOM CC Woam Conservation Working Group on Wet Organic Archeological Materials. (9th). National Museum, Prinsens Palais, Copenhagen, Denmark. E-mail: kristiane.straetkvern@natmus.dk , <http://www.natmus.dk/sw1677.asp>

8.-9.7.2003 Conservation 2004: Working with the Project Culture, Liverpool, UK. UKIC annual conference. Conservation Centre, National Museums Liverpool, Maritime Museum. Organised on behalf of the The United Kingdom Institute for Conservation - UKIC by ICE Conferences. More information: conservation2004@ukic.org.uk , www.ukic.org.uk

13.-15.7.2004 Scientific analysis of ancient and historic textiles: informing preservation, display and interpretation, Southampton, UK. United Kingdom of G.B./N.Ireland AHRB Research Centre for Textile Conservation: TextileStudies@oton.ac.uk , www.soton.ac.uk/~contex

ELOKUU

26.7.- 9.8.2004 From East to West: Masterclass on Japanese Paper Conservation Techniques.

!For 14 mid-career conservators! Organized by MA Conservation of Fine Art, Department of Humanities, Northumbria University with the Section de conservation des biens culturels, University of Paris. For further details and booking: e-mail: jane.colboume@unn.ac.uk , www.northumbria.ac.uk

18.-23.8.2004 22. Pohjoismaiden arkeologiakonferenssi (NAK22), Oulu. Konferenssin pääteemat ovat Yhteiskunnalliset ilmiöt esi- ja varhaishistoriassa, Kielet, etnos ja arkeologiset kulttuurit, Myöhäisneoliittinen aika. Sektioiden teemat ovat 1) Suolöydöt, 2) Konservointi, 3) Neolitisaatio, 4) Keramiikka, 5) Kokeellinen arkeologia, 6) Kaupunkiarkeologia ja 7) Fyysinen antropologia ja osteologia. E-mail: Miska.Eilola@oulu.fi , nak22@oulu.fi , <http://www.oulu.fi/nak22>

SYYSKUU

13.-18.9.2004 IIC Congress. Thema: Modern art, new museums. Bilbao, Spain. www.iiconservation.org/ , E-mail: iicon@compuserve.com **18.-23.8.2004** 22.
 Pohjoismainen arkeologiakonferenssi (NAK22), Oulu. Konferenssin pääteemat ovat Yhteiskunnalliset ilmiöt esi- ja varhaishistoriassa, Kielet, etnos ja arkeologiset kulttuurit, Myöhäisneoliittinen aika. Sektioiden teemat ovat 1) Suolöydöt, 2) Konservointi, 3) Neolitisaatio, 4) Keramiikka, 5) Kokeellinen arkeologia, 6) Kaupunkiarkeologia ja 7) Fyysinen antropologia ja osteologia. E-mail: Miska.Eilola@oulu.fi , nak22@oulu.fi , <http://www.oulu.fi/nak22>

LOKAKUU

4.-8.10.2004 Metal 2004: Triennial Metals Conservation conference. ICOM - CC Metals Working Group. National Museum of Australia, Canberra, Australia. www.nma.gov.au/exhibitions_and_events/special_events

Pohjoismaisen konservattori-liiton - Suomen osaston koulutuspäivä ja syyskokous 2004

MARRASKUU

Kemianpäivät, Messukeskus, Helsinki

2005

8.-11.5.2005 Architectural Paint Research in Building Conservation - Understanding decorative paint with a view to informed conservation. National Museum, Copenhagen, Denmark. National Museum of Denmark, English Heritage, Netherlands Department for Conservation and the Norwegian Institute for Cultural Heritage Research. CALL FOR PAPERS e-mail to: line.bregnhoei@natmus.dk
 Deadline for receipt of proposals: 1 January 2004 www.natmus.dk/sw1672.asp , morten.ryhl-svendsen@natmus.dk

12.-16.9.2005 ICOM-CC Conservation. 14th Triennial Meeting. Theme: Our cultural past - Your future!, Hague, Netherlands. secretariat@icom-cc.org , www.icom-cc.org

2006 IIC - Nordic, Nordisk Konservatorförbund Kongressi Ruotsissa.

Museovirasto julkaisi verkossa korjausrakentamisen tietopaketin

Museovirasto on julkaissut verkossa restaurointikuvaston. Se on viraston julkaisemaa korjauskortistoa täydentävä korjausrakentamisen tietopaketti. Kuvaston osoite on:
<http://restaurointikuvasto.nba.fi>

Kuvasto esittelee eri rakennusosiin ja -materiaaleihin liittyviä korjaustyötapoja, työvälineitä ja restaurointiperiaatteita. Se tarjoaa käytännön neuvoja niin ammattilaisille kuin amatöörikorjaajillekin. Kuvat esittelevät monipuolisesti restauroinnin ja korjausrakentamisen käytännön työkenttää. Lisäksi ne ovat mielenkiintoisia dokumentteja eri aikakausien korjausmenetelmistä.

Kuvaston aineisto on järjestetty rakennusosittain helposti selattavaksi kokonaisuudeksi, johon kuuluu myös täydentäviä ja selventäviä tekstiosioita. Haluamiaan kuvia voi etsiä joko rakennusosan tai paikkakunnan perusteella.

Kuvastossa on tällä hetkellä noin 400 kuvaa ja sitä täydennetään jatkuvasti.

Lisätietoja antaa arkkitehti Marja Sahlberg, marja.sahlberg@nba.fi, puh. (09) 4050 9454

Arkistojen, kirjastojen ja museoiden tietovarantojen yhteiskäyttöön tähtäävä toinen hanke käynnistyy

Helsingin yliopiston kirjaston, Kansallisarkiston, Museoviraston ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran yhteishanke Kamut 2 on lähdössä käyntiin. Hankkeeseen on saatu opetusministeriöltä 17 000 euron määräraha. Tavoitteena on selvittää tietovarantojen yhteiskäytön ja -hakujen mahdollisuuksia arkistojen, kirjastojen ja museoiden välillä, valita tuleva kehittämissuunnitelma sekä kartoittaa ja määritellä minimivaatimukset, joilla tietovarantojen yhteiskäyttöisyys saadaan aikaan.

Kamut 2 on kaksivaiheinen hanke, jonka ensimmäinen vaihe toteutuu vuonna 2003 ja toinen vaihe rahoituksesta riippuen vuonna 2004.

Hankkeen työryhmän puheenjohtaja on Sirkka Valanto Museovirastosta ja jäseninä ovat Leena Pärssinen, HYK; Eeva Murtooma, HYK; Tuula Haapamäki, HYK; Heli Kautonen, SKS; Majja Tuomi, KA ja Vesa Hongisto, MV.

Lisätietoja antaa erikoissuunnittelija Sirkka Valanto, sirkka.valanto@nba.fi, puh. (09) 4050 9329

PKL - Suomen osasto ry

PUHEENJOHTAJA

Esinekonservaattori Jari Heinonen
Arkeologina laboratorio
PL 1000, 90014 Oulun Yliopisto
puh. työ 08 - 553 3235, fax 08 - 556 1278
gsm. 044 - 554 2803
jari.heinonen@oulu.fi

VARAPUHEENJOHTAJA

Esinekonservaattori Elina Remsu
Nostoväentie 1 C 16, 02660 Espoo
gsm. 040 - 570 6950
eremu@hotmail.com

HALLITUKSEN JÄSENET

Tekstiilikonservaattori Anna Häkäri
Tekstiilikonservointisudio Anna Häkäri
Wolffintie 36 F 11, 65200 Vaasa
puh. työ 06 - 312 2223, gsm. 040 - 524 1274
anna.hakari@iad.evtek.fi

Rakennuskonservaattori Kirsi Karpio
Mannerheimintie 77 A 7, 00270 Helsinki
gsm. 040 - 526 0257
kirsi.karpio@saunalahti.fi

Paperikonservaattori Istvan Kecskeméti
EVTEK Muotoiluinstituutti
Lummetie 2, 01300 Vantaa
gsm. 040 - 5000 2604
istvan.kecsekemeti@iad.evtek.fi

Esinekonservaattori Ulla Klemelä
Suomen merimuseo
Hylkysaari, 00570 Helsinki
puh. 09 - 4050 9065, gsm. 050 - 551 5311
ulla.klemela@nba.fi

Paperikonservaattori Riitta Koskivirta
Suomen valokuvataiteen museo
Tallberginkatu 1 G, 00180 Helsinki
puh.työ 09 - 6866 3618, fax 09 - 6866 3630
riitta.koskivirta@fmp.fi

Taidekonservaattori Ari Tanhuanpää
Porvarintie 3 A 9, 00750 Helsinki
gsm. 050 - 568 7047
ari.tanhuanpaa@fng.fi

TALOUDENHOITAJA

Ulla Klemelä

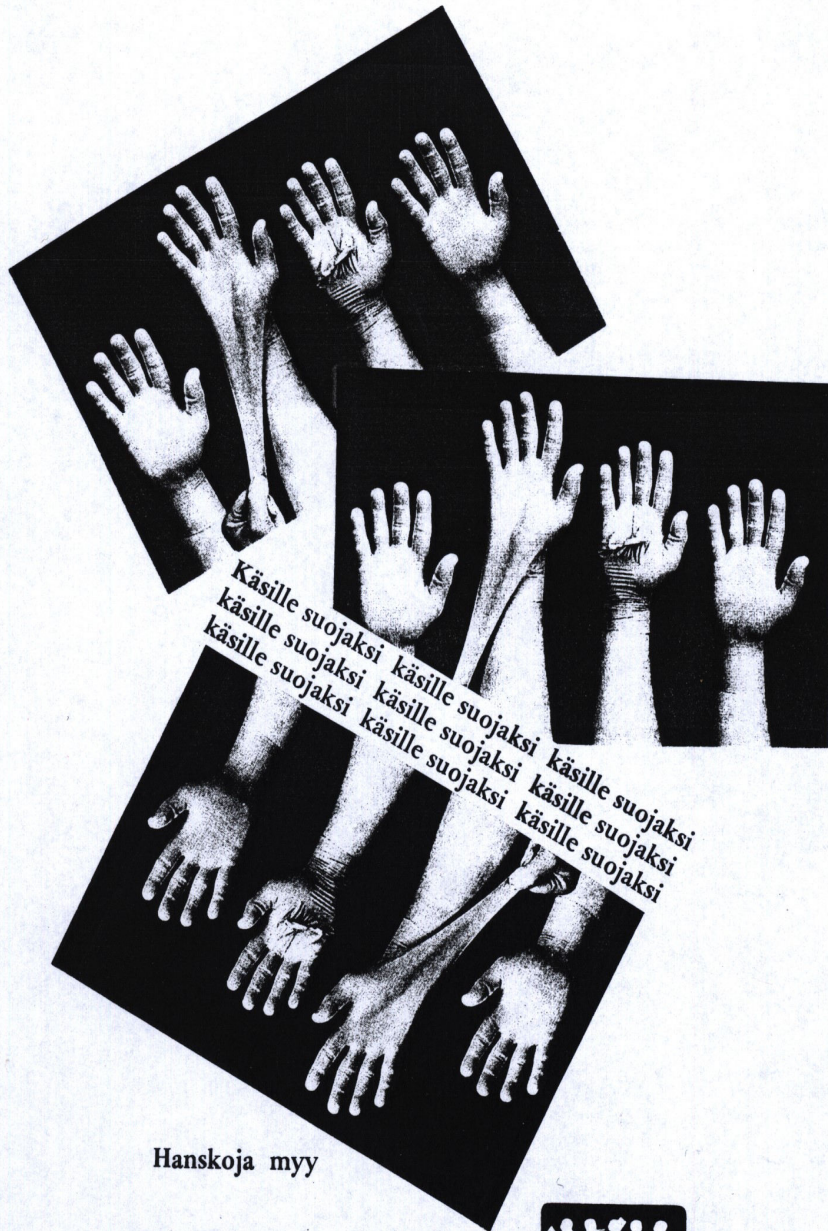
SIHTEERI

Olli Koskelo

JÄSENASIAINSIHTEERI

Taidekonservaattori Mari Kaukova
Helsingin kaupungin taidemuseo
PL 5400, 00099 Helsingin kaupunki
puh. työ 09 - 3108 7017, gsm. 050 - 377 0959
mkaukova@hotmai.com

Käsille suojaksi käsille suojaksi käsille suojaksi
käsille suojaksi käsille suojaksi käsille suojaksi
käsille suojaksi käsille suojaksi käsille suojaksi

Hanskoja myy

Museoiden
hankintakeskus

Puhelin (03) 3445 937 PL 22, 33311 Tampere